

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 6 (82/528) 2008

SITUATSIOONIÜLESANDED
TEGID MEDITSIINIVÕISTLUSEST
ÕPPEPÄEVA

**ESTRIF-4 TEEKOND
VASTUTUSALALE KOSOVOS**

**ÕPILASTEGA SAAB
PÕNEVAD IDEED ELLU VIIA**

**TARTU MALEVA ELLUJÄÄMISKURSUS
NURSIPALUS**

ÕPPUSEL OSALENUD RESERVVÄELANE TAHAB SINNA TAGASI

WWW.TACTICAL.EE

**ASTU JÄRGMINE SAMM PROFESSIONAALSE
TÄIUSLIKKUSE POOLE.**

**KAITSELITTLASE PILETIGA GLOCK 17
AINULT **8000 KROONI!****

**SOODUSTUSED KEHTIVAD KA
KÕIGILE TEISTELE GLOCKI RELVADELE.**

TACTICAL-GEAR
STOORI

esileht | meist | teenused | kontakt

PROFESSIONALS ONLY

Choose language
• Minu konto
• Login välja

Ostukorvi sisu
korvis on **0** toodet

Palun valige

Tootekataloog:

- ERIPAKKUMISED
- Logo tooted
- Tulirelvad
 - GSG
 - Taser
 - Glock
 - Sabre
 - Mossberg
 - Cobra
 - Accuracy International
 - Ruger
 - Milkor
 - Springfield Armory
 - Vene Relvad

Product / Toode
TULIRELVAD » GLOCK » Glock 17

Glock 17
SKU: [4414]
Glock
Toode #: 81
SAADAVAL!
Hind: **8,000.00.-**

Pilt suuremalt

Ilisan korvi

**VEEBIPOOD, KUST ON VÕIMALIK OSTA
MITMESUGUST PROFESSIONAALSET
MILITAARVARUSTUST!**

VAATA JA TUTVU MEIE KAUBAVALIKUGA!

TACTICAL-GEAR
STOORI

12

ESTRIF-4 teekond vastutusalaale Kosovos

18

Õpilastega saab põnevad ideed ellu viia

21

Sõjalis-sportlik jaovõistlus "Sookoll 2008" testis uut formaati

33

Pealinnalaager pakkus põnevaid kohvimisi

KK! KAITSELIIT ARVUDES

2 662 425,81

krooni Vabadussõja võidusamba rajamiseks oli kogutud Kaitseliidu malevate tõhusal toel 6. oktoobriks.

ESTRIF-4 TEEKOND VASTUTUSALALE KOSOVOS

Neljas Kaitseliitlastest koosnev luurerühm teenib Kosovos rahutagamissioonil12

NAISKODUKAITSJAD KÄISID KÜLAS VANTAA RESERVVÄELASTEL

Eesti ja Soome vabatahtlikel riigikaitseorganisatsioonidel on, mida teineteisega jagada26

PURILENNUKIGA ESIMEST KORDA TAEVAS

Põlvamaal Ridali lennuväljal korraldati noorkotkaste ja kodutütarde üleriigiline purilennulaager34

Jätkakem arutelu Kaitseliidu rollist julgeoleku tagajana..... 6

Sõjas on vigadel vere hind 7

Kose malevkond võttis Rävälalt mõõtu 8

Õppusel osalenud reservväelane tahab sinna tagasi 9

Praktiline laskmine – tõelise kaitseliitlase spordiala 15

Eestlane Soome esindajana sõjaväelistel üheksavõistlustel..... 16

In memoriam: Kaitseliitlane Lembit Mägedi 17

Õpilastega saab põnevad ideed ellu viia 18

90 aastat Soome Kaitseliidu loomisest 20

Sõjalis-sportlik jaovõistlus "Sookoll 2008" testis uut formaati..... 21

Tartu maleva ellujäämiskursus Nursipalus..... 22

Situatsiooniülesanded tegid meditsiinivõistlusest õppepäeva 24

Ilmus raamat Naiskodukaitse ajalooost 25

Karin Kivi koordineerib Naiskodukaitse tööd Põlvas 25

Põlva maleva noortehid otsisid Vormsil õnnekivi 29

Õpilased annavad energiat..... 30

Noorteinstruktorid tutvusid turvalisuse tagamise võimalustega ... 32

Pealinnalaager pakkus põnevaid kohtumisi 33

Võrumaa noortelaager õpetas loodusega sõbramaks..... 36

Tegemise rõõm 38

SÜGIS ON KAITSELIIDUS RESERVÕPPEKOGUNEMISTE AEG

Kuigi kaitseliitlased on igapäevaselt kanged sõjamehed, pole neil alati kerge ametlikule reservõppekogunemisele jõuda. Mõni aktiivsem tuleb igale väljaõppele ka omal algatusel kohale, teist aga oodatakse pikisilmi tulutult sellelegi õppusele, kuhu riik teda ametlikult kutsub.

Ivar Jõesaar, kapten

Meeskonnamängud ja toimiv väikeüksus

Üks jätkusoovalik ja edumeelne firma peab pigistama oma töötajatelt välja kogu nende suutlikkuse ja ideed. Hea võimalus töötajad õlitatud meeskonnana tööle panna on viia nad kõikmõeldavaid ekstreemseid meeskonnamänge mängima. Pärast sütel kõndimist kõik kohemaid sohu matkama ja mägedesse ronima ning meeskonna edukust tõestab lõplikult võidukas värvikuulilahing. Adrenaliinilaksu all inimvõimete piiril tegutsemiseks ja edukaks koostööks otsuseid langetades avaneb iga mängija isiksus kõigi tema varjatud võimete ja nõrkustega. Hiljem rahulikes oludes igapäevatööle naastes on võimalik juba täpsemalt arvestada, kes meeskonnas milleks võimeline on.

Keegi ei ole pärast kokku lugenud, palju muhke ja hingelisi haavu selline sunniviisiliselt vabatahtlik meeskonnaks sulatamine kaasa toob, kuid edukuse vajadus karmis ärimaailmas ei luba asja kasulikkuses kahelda. Ägedamad meeskonnamängijad jätkavad ka pärast tööaega virtuaalses maailmas arvutimänge mängides koostöövõime lihvimist.

Kas aga meie igapäevane elu on nii igavaks läinud, et edukalt tegutseva meeskonna kokkumängu harjutamiseks on vaja kunstlikke katsumusi välja mõelda? Samal ajal pakub vana hea Kaitseliit hoopis elulisemate olukordade lahendamisel võimalusi lausa kolm ühes. See tähendab, et sõpruskonna alusel kokku kirjutatud väikeüksusel, olgu jaol või rühmal, on võimalus õppustel sõjaaja ülesannetest lähtudes koostegutsemist harjutada ja meeskonnatööd lihvida ning peale selle saab ka isamaa kaitstumaks. Ning kord omandatud meeskonnatööoskus lubab lahendada ükskõik millise eluteele veeretatud raskuse.

Just selle hea meeskonnatöö pärast tasub eriliselt panustada nendele – olgu siis jalaväeagudele, luurerühmadele või tankitõrjerelvameeskondadele –, kes sisetunde ajal leiavad võimaliku käia koos ja oma sõjalisi oskusi lihvida rohkem kui väljaõppekava nõuab. Kaitseliidus on küllap piisavalt näiteid, kus mitte üksnes malevkonnad, vaid väiksemadki üksused leiavad võimalusi ka koos peredega olgu suvepäevi või suusalaagreid korraldada. Selline ühtekuuluvustunne loob vääramatu jõu, mis moodustabki Kaitseliidu selgroo.

Seetõttu ongi vaja meil eriti hellalt hoida ja aidata neid algatusvõimelisi juhte, kes on oma üksustest loonud tõelise sõpruskonna, mis suudab eesmärgikindlalt tegutseda nii kriisiolukorras kui ka pidupäeval. **KK!**

**Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!**

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

PEATOIMETAJA:

kpt Ivar Jõesaar

TEGEVTOIMETAJA:

Taive Kuuse

MAKETT JA KÜLJENDUS:

Matis Karu

REKLAAM JA LEVI:

Virgo Tamm

kaitsekodu@hot.ee

TOIMETUS:

Riia 12, Tartu 51013

Telefon 717 9155

Faks 717 9150

Toimetuse e-mail:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

**Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.**

KAITSELIIT INTERNETIS:

www.kaitseliit.ee

www.alutaguse.ee

www.jogevamalev.ee

laane.kaitseliit.ee

toompea.kaitseliit.ee

www.hot.ee/parnukl

polva.kaitseliit.ee

rapla.kaitseliit.ee

tallinn.kaitseliit.ee

www.meredivisjon.ee

www.hot.ee/laanemk

yhend.kaitseliit.ee

www.virumalev.ee

tartu.kaitseliit.ee

www.ut.ee/akmk

valgamaa.kaitseliit.ee

jarva.kaitseliit.ee

Toimetuse kõnetund

esmaspäeviti kell 13–15

Tallinnas Toompea 8, tel 717 9027

Kaitseliitlased Leedus rahutagamisõppusel “Baltic Spirit 2008”

Kaitseliidu baasil moodustatud Eesti rühm osales 15.–22 septembrini Leedus Telšiais peetud rahvusvahelistel rahutagamisõppusel “Baltic Spirit 2008”. Eesti rühm kuulus Taani kompanii koosseisu ja toetas Leedu kompanii tegevust.

Õppusel tegutsesid kaitseliitlased kiirreageerimisüksusena: tagati baasi valvet, turvati leitud lõhkekehi ning täideti patrullimise, eskortimise, autode läbiotsimise, miinide avastamise ja massirahutuste mahasurumisega seotud ülesandeid. Eesti rühma ülima kapten Rein Luhaoru sõnul oldi õppustel eestlaste väljaõppe ja tegevusega rahul. “Kaitseliitlased on näidanud oskuste kõrget taset ja rakendanud neid erinevates kiirreageerimisoskust nõudvates tegevusvaldkondades,” ütles kapten Luhaorg. Tema sõnul oli peamiselt Kaitseliidu Jõgeva ja Järva maleva liikmetest koosneva

üksuse motivatsioon kõrge ja sooritamistahe tugev.

19. septembril külastasid õppust Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste ja Kaitseliidu Järva maleva pealik Kaitseliidu peastaabi operatiiv- ja väljaõppeosakonna ülema ülesannetes major Arvi Niglas. Õppuse “Baltic Spirit” pidulikult lõpetamisel osalesid ka Leedu ja Läti vabatahtlike riigikaitseorganisatsioonide KSAP ja Zemesardze juhid. Õppuse kavas oli üritus kohalikele inimestele, kus eestlastel oli võimalus näidata oma varustust ja tutvustada Kaitseliitu.

Rahvusvaheline rahutagamisõppus “Baltic Spirit 2008” viidi läbi Leedu lääneosas. Tegemist oli suurima rahvusvahelise sõjalise õppusega, mis tänavu Leedus korraldati. Lisaks Eesti, Läti, Leedu ja Taani sõjaväelastele osalesid õppusel ka Ameerika Ühendriigid. **KK!**

Harju maleva patrullvõistluse võitsid noored mehed

Kaitseliidu Harju maleva Keila malevkonna korraldatud patrullvõistluse “Harju pimedad ööd” võitis Männiku üksikkompanii luurerühma ja võitlusgrupi meeskond, mille koosseisu kuulusid Fred Linnukütt, Ruslan Firantsuk, Sander Lehtoja ja Alvar Jaamu.

Eesti Reservohvitseride Kogu liikme Alvar Jaamu sõnul oli võistlus hästi korraldatud ja väljakutset pakkuv. Tema meelest oli hea, et ka rühma kõige uuemad liikmed läbisid raja edukalt. “Luurerühma keskmine vanus on 25 eluaastat. Lisaks militaarsetele harrastustele tegelevad luurerühma liikmed aktiivselt ka jahinduse, võitluskunstide, motokrossi, pallimängude ja geopeitusega,” lisas Jaamu, kutsudes üles

teisigi aktiivseid noori Kaitseliiduga ühinema.

20. ja 21. septembril korraldatud patrullvõistluse trass oli linnulennult 30 km. Läbida tuli mitmeid kontrollpunkte, kus tuli täita militaarset ülesandeid, nagu täpsuslaskmine, telgi püstitamine, veetakistuse ületamine, laskemoona kandmine jne. Üheks huvitavamaks ja väljakutsuvamaks kujunes öine orienteerumine, kus tuli nelja tunni jooksul läbida erinevaid kontrollpunkte. Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste ütles, et hästi korraldatud patrullvõistlus näitas ja kinnitas, et kaitseliitlastel on jätkuvalt teotahet ja nooruslikku initsiatiivi, mis aitavad tagada kindlustunnet tuleviku suhtes. **KK!**

MALEVATES

JÕGEVA MALEV MALEVAVEALIK SILUS SUHTEID OMAAVALITSUSTEGA

Kaitseliidu Jõgeva maleva pealik kapten Janno Rosenberg kohtus septembris Kirna õppekeskuses Jõgevamaa Omavalitsuste Liidu juhatuse koosoleku raames Jõgevamaa vallavanemate ja linnapeadega. Arutati Kaitseliidu ja kohaliku võimu koostöövõimalusi erinevates valdkondades. Kapten Rosenberg tõdes, et kaitseliitlased on omavalitsustele abiks mitmesuguste ürituste turvamisega, omavalitsused toetavad aga piirkonna laste osalemist Kaitseliidu laagrites ja võistlustel. “Suhted peaksid veelgi tugevnema. Tasuks põhjalikult rääkida võimalustest ja ühistest jõupingutustest õnnetuste ja katastroofide ärahoidmisel või nende tagajärgede likvideerimisel,” ütles kapten Rosenberg.

LÄÄNE MALEV PRESIDENT HINDAB KAITSELIITLASE KÕRGET

President Toomas Hendrik Ilves kiitis 8. septembril alustatud visiidi Kaitseliidu Lääne maleva liikmetega kohtudes kaitseliitlasi, nimetades neid Eesti vaimulise julgeoleku selgrooks ja üheks vabaduse sambaks. Ta rõhutas riigi ja üksikisiku vastutustunde tähtsust, teatas presidendi kantselei. “Muutunud maailmas on meist igaühe vastutustundlikul käitumisel tähtis roll Eesti julgeoleku tagamisel,” ütles riigipea. See roll eeldab presidendi sõnul Eesti riigiasutustelt ja poliitikutelt laitmatut ja tõhusat koostööd.

“Omavahelisteks rivaliteetideks ja dubleerimiseks ei ole meil mingit moraalset õigust, aega ega ressursse. Samuti teise- või kolmandajärguliste küsimustega tegelemiseks ajal, kui tuleb lahendada riiklikust vaatevinklist hoopis olulisemaid asju,” ütles president Ilves, “vaja on stabiilsust, pühendumust, isiklike ja ametkondlike huvide allutamist riiklikele. See aeg nõuab suurt vastutustunnet ka igalt kaitseliitlaselt.” Kodanikuühiskond on üks Eesti riikluse tugisammas ja Kaitseliit suurepärase näide, kuidas kodanikud on vabatahtlikult otsustanud riigikaitse tegevuses osaleda.

Tekst: RAIVO LUMISTE, kolonelleitnant, Kaitseliidu ülem

Jätkakem arutelu Kaitseliidu rollist julgeoleku tagajana

Julgeolekukeskkond on alanud aastatuhandel kahel korral fundamentaalselt muutunud. Esimest korda 2001. aastal USAs, kui nägime maailmakaubanduskeskuse kaksiktorni langemist. Järgnenud muudatused rabsid paljusid maid ja nende riigikaitsestruktuuri. Hakati rääkima *homeland security*st ning saadi selgeks, mida tähendavad *homeland defense* ja *homeland strategy*. See muutis sõjavägede ja paramilitaarsete organisatsioonide rolli sisejulgeolekuülesannete täitmisel. Teiseks näitasid tänavused augustisündmused Kaukaasias taas, et julgeolekuolukord on habras ning on vaja jätkata riigi üldise ja sõjalise kaitse ülesehitamist. Mõlemad sündmused toovad välja totaal- ja territoriaalkaitse kontseptsiooni vajaduse ning rõhutavad selle universaalsust riigi kaitse korraldamisel.

Kaitseliidu üksused oma territoriaalse paigutuse ja struktuuriga on sisuliselt alalises kaitsevalmiduses. Pealiskaudsel vaatlemisel ei pruugi hoomata, kui paljudega üleriigiliselt tegelikult koostööd tehakse. Malevad suhtlevad ja tegutsevad igapäevaselt koos nii siseministeriumi haldusalasse kuuluvate jõustruktuuride kui ka kohalike omavalitsuste, seltside, klubidega jne. Rahuajal tekkinud koostöösidemed võimaldavad samasuguses või tugevdatud koosluses töötada ka kriisi või sõja olukorras.

Tänane Kaitseliidu mudel koos oma missiooniasetusega on universaalne ja parim võimalus, et arendada territoriaalkaitset ja sisemist julgeolekut. Meenutagem meie põhipostulaati: Kaitseliit on alaline, kõrge valmidusega vabatahtlik sõjaliselt organiseeritud jõud kõikjal Eestis eesmärgiga suurendada rahva turvalisust, liita rahvast ja kaitseväge riigi ühiseks kaitseks ning vajadusel kaitsta riiki sõjaliselt. Kaitseliidu mudel ühendab kodanikuühiskonda ja sõjalist organisatsiooni.

Mudeli sobitumine ei tähenda aga sugugi seda, et teda ei peaks parendama ega välistele muutujatele vastavalt uuendama. Küsimus on, kuidas seda tehakse, kui põhjalikult asju läbi mõeldakse ja eelnevalt võimaluste piires ka testitakse. Elu näitab, et komistused on lihtsad ja kiired tulema. Kui Kaitseliitu käsitleda vaid reserve haldava sõjalise struktuurina, hääbub või kaob kodanikuühenduse jõupingutus. Kümne aasta pärast võime leida Kaitseliidust küll reservväeosad, aga ei leia Kaitseliitu. Tuleb ju natuke nagu tuttav ette? Kui meid aga riigikaitsealalt alarakendatakse (ning vastavalt ka alarahastatakse), hääbume ilmselt samuti, teisenedes marginaalseks ühenduseks hobiklubide lõputus reas. Kaitseliidule omane kodanikuühenduse ja sõjalise mudeli koostoime tasakaal on habras, fundamentaalsete aluste "renoveerimine" eeldab väga põhjalikku läbimõtlemist, mis tahes kriitiliste otsuste tegemine nõuab kindlasti laiapõhjalist diskussiooni.

Tänane kaitseliitlane peab nii endale kui ka oma võimalikele tulevastele kaaslastele selgitama, mis on Kaitseliit, kuidas see toimib ja mida võimaldab kodanikele, kes on sellega liitunud. Kaitseliitlase roll on olla ise aktiivne ja võtta osa riigikaitsealastest organisatsioonisisestest diskussioonist.

Usun, et mõttetalgud Kaitseliidu arenguteemadel on jõukohane tegevussegment ka meie tublidele toetajaliikmetele. Tänuväärset initsiatiivi selles suunas on üles näidanud Sakala maleva vabariigi presidendist toetajaliige. Meil on võimalus viia Kaitseliitu edasi või tagasi, aga selleks peavad kõik Kaitseliidus olivad ajakohases enesemääratlemisprotsessis kaasa lööma ja sõna sekka ütleva. See organisatsioon on meie endi (taas)loodud, seega on meil ka õigus ja kohustus seista tema käekäigu eest. **KK!**

Tekst: MART HELME

Sõjas on vigadel vere hind

Viiapäevast Vene-Gruusia sõda analüüsitakse kõigjal põhjalikult nii poliitilises kui ka diplomaatilises plaanis. Ju ei jää analüüsid tegemata Eestiski. Paraku näitab kogemus, et sageli hoidutakse isegi tõsistes analüüsidest poliitilise korrektsuse nimel ausatest järeldustest. Viimase ajani on eranditult kõikide riikide, k.a Eesti ohuhinnangutes Venemaa sõjalise kallaletungi võimalikkust naabritele peetud vähetõenäoliseks. Alles nüüd, kui Venemaa juba ühe naabri vastu toorest jõudu kasutas, räägitakse, et maailm pole enam endine.

See, et Venemaa varem või hiljem kellegi vastu jõudu kasutab, oli kahjuks selge juba aastate eest, kui tollane president, praegune Venemaa peaminister tõstis relvajõudude selgelt ebapiisava finantseerimise viiekordseks ja alustas relvastuse moderniseerimist. Nõukogude ajast pärit tankidesse, lennukitesse ja laevadesse paigaldati maksimaalsel võimalikul määral uusi elektroonilisi süsteeme ja üritati tuua relvastusse ka seni vaid katseeksemplaridena eksisteerinud täiesti uue põlvkonna relvi. Viimane, tõele au andes, pole siiani küll õnnestunud, kuid pingutused selle nimel jätkuvad.

Maailma oleks pidanud valvsaks tegema seegi, kui Vladimir Putin kinnitas juba USA terrorismivastase sõja alguses, et ka Venemaa reserveerib endale õiguse ennetavateks löökideks väljapoole oma territooriumi, kui peab seda julgeoleku seisukohast vajalikuks. Absurdne on lääneriikides levinud suhtumine Venemaa järjest agressiivsemasse NATO, USA ja paljusid Venemaa naaberriike (Gruusia, Ukraina, Eesti, Poola, Tšehhi) puudutavasse retoorikasse. Tõlgendus, nagu oleks see rääge ja kohati ebatsensuurne ähvardamine mõeldud vaid Venemaa siseriiklikuks tarbeks, on absurdne. Sest kui Venemaa avalikkus valitsuselt tõepoolest just niisugust sõnumit ootab, on asi hullem kui juhul, kui see retoorika kuulub vaid Venemaad valitseva kriminaalse kliki sõnavarasse. Sest see tähendab, et näiteks ähvardused eespool nimetatud riikide vastu jõudu kasutada, katsed nende sisepoliitikat suunata ja Venemaa poolt viljeldav läänevastase liidu moodustamise strateegia pole mitte Putini & Co isiklik avantüür, vaid poliitika, mida toetab Vene avalikkus.

Juba ammu enne kallaletungi Gruusiale kuulutasid mitmed Vene poliitikud, et Venemaa ei talu enam

kaasmaalaste diskrimineerimist ja on vajadusel valmis kasutama nende kaitseks jõudu. Nüüd näeme, et Moskvast ei tehtud tühje sõnu. Massilise Vene kodakondsuse jagamisega Lõuna-Osseetias ja Abhaasias ja seejärel oma kodanike "kaitsmisega" on Venemaa loonud pretsedendi, mille kordamine leiaks riigi sisepoliitikas kindlasti entusiastlikku toetust. Arvestades Vene kodanike hulka Eestis on see tõsine ohusignaali.

I. Gruusia kampaania näitas, kui suur on esmase kaitsevõime tähtsus. Õnnestunuks Gruusia armeel Lõuna-Ossetia vastupanu käigult maha suruda, leidnuks Roka kurust lõunasse liikuvad venelased ennast nii sõjalises, juriidilises kui ka rahvusvahelises plaanis hoopis teisest olukorrast kui nüüd. Õpetus Eestile: esmane kaitsevõime peab suutma vaenlase sissetungi maksimaalselt pidurdada ja selle initsiatiivi halvama, sest ainult nii võidame aega NATO ja suurriikide jõuliseks sekkumiseks.

II. Juba sõjategevuse hakul õnnestus venelastel rivist välja viia Gruusia vägede juhtimissüsteemid, mis jättis üksused keskse koordineerimiseta, viis lahingus olevad sõdurid ja ohvitserid segadusse ning lõppes korratu taganemisega, mille häbiväärseimaks osaks oli mahajäetava relvastuse ja varustuse vaenlase kätte langemine. Õpetus Eestile: juhtimissüsteemid peavad olema mitmekordsed ja lollikindlad. Dupleerimisel ei tohi häbeneda ka eilse päeva raadijaamade jms kasutamist.

III. Sündmused lahinguväljal näitasid, et venelased kasutasid eelkõige üleolekut rasketehnikas. Gruusia lennukid suruti kohe maha, Gruusia merevägi ei pakkunud konkurentsi Venemaa Musta mere laevastikule ja õhujõudude toetuseta soomusjõud osutusid ebavõrdseks ka lahingutes Vene tankide-soomukitega. Õpetus Eestile: kiireimas korras on vaja täiendada lennu- ja tankivastase relvastuse varu ning hoolitseda, et meil oleks piisavalt vahendeid ranniku kaitsmiseks Balti laevastiku eest.

Võime küll loota, nagu veenavad meid paljud lääne poliitikud, et NATOsse kuuluvale Eestile Venemaa kallale ei tungi. Ent me ei saa selles siiski kindlad olla – eriti arvestades sisepoliitilise tasakaalu haprust. Seepärast peame õppima võõrastest vigadest, mitte maksuma verehinda oma vigade eest. Sõjas seda hinda aga just verega makstakse. **KK!**

Kose malevkond võttis Rävalalt mõõtu

Suvepäevade rammumees Rangar Raide kahe 90 kg kaaluva kohvriga.

Veiko Lilleväli laseb püstolambu. Tema tegevust jälgib nooremleitnant Toomas Kutsar.

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant
Fotod: VERONIKA RAIDE

Suve keskel, 11.–13. juulini said Kaitseliidu Harju maleva Kose ja Rävala malevkonna kaitseliitlased Voosel kokku, et pidada maha spordivõistlused ja veeta ühiselt aega. Oma üksuse lahtised suvepäevad korraldanud Kose malevkonna pealik nooremleitnant Toomas Kutsar ütles, et tema meelest on selline ettevõtmine tavapäraste õppuste kõrval tarvilik. “Vabas õhkkonnas olemine tekitab kindla õlatunde, mida on kaitseliitlastele koostegutsemistahte tugevdamiseks väga vaja,” ütles Kutsar.

KOSE KODUVÕISTLUSTEL VÕIDUKAS

Võisteldi paarisjalgpallis, võrkpallis ja köieveos. Kõigil meeskonnaaladel võidutses Kose malevkond. Ka laste köieveos olid Kose lapsed Rävala omadest võidukamad.

Individaualadel sai kaasa lüüa vibulaskmises ja naelalöömises. Parim naisvibulaskja oli Pirjo Väljaots Rävala malevkonnast ja meesvibulaskja Mart Sooberg Kose malevkonnast. Naela oskasid kõige kiiremini paku sisse lüüa Imbi Jensen Kose malevkonnast ja Aare Ringvee Rävala malevkonnast. Öhtu jätkus tantsuga elava muusika saatel.

Kõigil meeskonnaaladel võidutses Kose malevkond. Ka laste köieveos olid Kose lapsed Rävala omadest võidukamad.

Viimasel päeval rivistati võistlusjoonele üksuste pealikud, kellel tuli lahendada kolme tüüpi ülesandeid: üks nõudis täpset silma, et lasta ambu, teine taiplikku meelt, et seada kokku kujund, kolmas aga selget pead, et lahendada meelepidamisülesanne. Osalejaid oli kuus, parimaks osutus Mart Sooberg Kose malevkonnast.

Suvepäevade viimane ala, mis on nooremleitnant Kutsari sõnul juba aastaid kavva kuulunud, oli rammumehevõistlus. Osales kuus Kose malevkonna meest. Et tiitlit võita, tuli heita palki, kanda kahte 90-kilogrammist kohvrit, kantida veoautokummi, hoida enda ees sirgetel kätel raskust ja lüüa paku sisse suure haamriga naelu. Kõik alad peeti aja peale ning kiireim ja tugevaim oli Ragnar Raide, kes võitis viiest alast neli.

LAHTISED SUVEPÄEVAD

Nooremleitnant Kutsar lisas, et suvepäevad on Kaitseliidu Harju maleva ammune tava, mis jäi vahepeal kolmeks aastaks soiku, kuid neli aastat tagasi äratas Kose malevkond selle taas ellu. “Tänavu maleva suvepäevi ei toimunud. Otsustasime siis hoopis oma suvepäevad korraldama,” selgitas ta.

Otsustati, et Kose malevkonna suvepäevad on lahtised, sest siis saavad seal osaleda ka teiste üksuste liikmed. Rävala malevkond lõi kampa ja nii peetigi maha ühisvõistlused. “Natuke tegi meeleshärmi ilm, aga hea oli näha, et enamik osalejaid ei lasknud end sellest heidutada,” lisas nooremleitnant Kutsar ja avaldas lootust, et suvepäevade tava jääb Kaitseliidu Harju malevas püsima. **KK!**

Õppusel osalenud reservväelane tahab sinna tagasi

Reservväelaste õppekogunemisel osalemist mõjutavad tegurid Kaitseliidu näitel

Tekst: RODION SOROKIN, nooremleitnant, Mereväebaasi logistikakompanii tagalarühma ülem, Kaitseliidu Järva malev

Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuse Kõrgema Sõjakooli lõputöös püüdsin selgusele jõuda, mis on need tegurid, mis mõjutavad kaitseliitlaste osalemist reservväelaste õppekogunemisel (RÕK).

Mul on varem olnud reservväelastega piisavalt kokupuuteid, olen kuulnud nende muresid ja probleeme, miks ei taheta osaleda RÕK-l. Tean, et reservväelaste õppekogunemisel osalemine on olnud kasin, üksuste komplekteerimine isikkoo-seisuga puudulik. Sellest lähtuvalt oli mul kujunenud arvamus, millised võiksid olla RÕK-l osalemist takistavad tegurid. Peamised probleemid, mis minu meelest osalemist takistavad, olid perekond, hüvitis, varustus ja probleemid tööandjaga. Uurimustöö eesmärk oli välja selgitada, mis asjaolud tegelikult mõjutavad üksuste komplekteerimist ja õppekogunemisest osavõttu, ning pakkuda välja võimalused olukorra parandamiseks seda mõjutavate tegurite arvestamise kaudu. Koostas in ankeedi, mis oli Internetis saadaval ajavahemikus 2007. aasta detsembrist 2008. aasta veebruarini. Vastamine oli vabatahtlik ja anonüümne.

Enne lõputöö kaitsmist jõudis muutuda RÕK toimumise kord – mindi üle nn moodulsüsteemile. RÕKd ei korraldata enam nädalate kaupa, vaid see on hajutatud nädalavahetustele. Ilmselt mõjutab uus süsteem paremuse poole õppekogunemisel osalejate tööandjate suhtumist, samas võib aga kutsuda esile osaleja perekonna suuremat nurinat, sest perekonnapea on kodust ära mitmel nädalavahetusel.

Selgus, et suurimat pahameelt tekitas korraldiku varustuse puudumine. Kuid see ei ole hävitanud inimeste usku RÕK vajalikkusesse, sest suurem osa RÕK-l osalenud reservväelastest pidas õppust vajalikuks ja tahab tulevikuski panustada selleks oma aega ja energiat.

VALIMI ISELOOMUSTUS

Ankeedile vastas kokku 103 reservväelast kümnest maakonnast (vt joonis 1). Ühtegi vastajat polnud viiest (Jõgeva, Rapla, Hiiu ja Lääne) maakonnast. Töös lähtusin vaid vastajate arvamustest ja ankeetide vastustest.

Küsitluse üks osa uuris reservväelase perekonnaseisu ja seda, kas perekond toetab RÕK-l osalemist. Vastajatest oli abielus 46,6% ja vabaabielus 28,2%. Et üle poolte vastajatest olid pereinimesed, andis küsitlus adekvaatse hinnangu perekonna toetuse kohta.

Oluline oli ka vastaja töökoht. Peaaegu pooled vastajatest töötasid eraettevõttes. Eraettevõttes ei taha kuigi kergesti lubada oma töötajaid, eriti veel spetsialiste mitmeks nä-

dalaks minema, sest raske on leida samaväärset asendajat.

Viimaseks oluliseks punktiks pidasin vastajate eelnevaid kogemusi ehk osalust varasematel RÕKdel. Selgus, et 103 vastajast polnud varem reservõppekogunemisel osalenud vaid kolm, kes aga avaldasid soovi teha seda tulevikus. Seega kajastab uurimus pigem nende inimeste arvamust, kellel on RÕK-l osalemise kogemus.

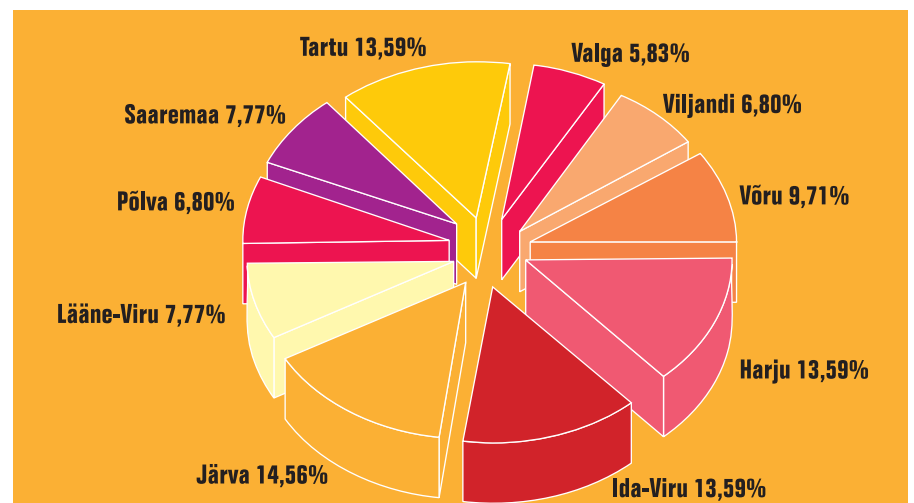
PEREKONNA TOETUSE OLULISUS

Perekonna arvamus RÕK-l osalemise kohta on oluline näitaja. Selgus, et kui perekond ei toeta reservväelase osalemist õppekogunemisel, siis ta ka ei lähe kohale või mõtleb puudumiseks vabanduse. Tabelis 1 näeb perekonna toetuse protsenti perekonnaseisu järgi. Selgus, et suurem osa perekondi siiski toetab osalemist ja seega ei ole pere oluliseks RÕK-l osalemise takistajaks.

Lisaks perekonna toetuse olemasolule uurisin vastajate huvi RÕK vastu perekonnaseisude kaupa. Selgus, et olenemata perekonnaseisust on huvi tulevikus RÕK-l osaleda suur.

JOONIS 1

ANKEEDILE VASTANUTE JAGUNEMINE MAAKONNITI

TABEL 1

PEREKONNA TOETUS RESERVÕPPEKOGUNEMISEL OSALEMISELE

			Perekonna toetus osalemisel				Kokku
			El, üldse mitte	Pigem ei toeta	Pigem toetab	JAH, täiesti	
Perekonnaseis	Abielus	Vastajate arv	0	3	24	40	
		% samasse perekonnaseisu kuulujatest	0	6,3	50	43,8	100
	Vabaabielus	Vastajate arv	0	3	15	11	29
		% samasse perekonnaseisu kuulujatest	0	10,3	51,7	37,9	100
	Lahutatud	Vastajate arv	1	0	2	4	7
		% samasse perekonnaseisu kuulujatest	14,3	0	28,6	57,1	100
	Lesk	Vastajate arv	0	0	0	1	1
		% samasse perekonnaseisu kuulujatest	0	0	0	100	100
	Vallaline	Vastajate arv	0	3	6	9	
		% samasse perekonnaseisu kuulujatest	0	16,7	33,3	50	100
	Kokku	Vastajate arv	1	9	47	46	103
		% samasse perekonnaseisu kuulujatest	1	8,7	45,6	44,7	100

Abielus inimestest tahtis 68,8% ka tulevikus RÕK-le tulla, vabaabielus olevatest vastas jaatavalt 75,9%. Ka lahutatute ja vallaliste seas on näha soovi tulevikus reservväelaste õppekogunemisel osaleda.

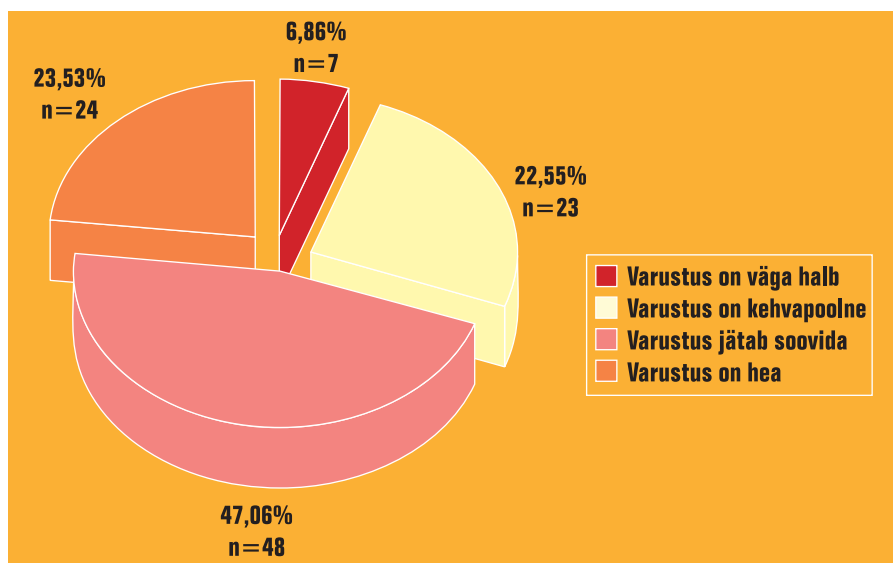
ERAETTEVÕTTEST KEERUKAM VABAKS SAADA

Tihti arvatakse, et RÕK-l mitteosalemise põhjus on reservväelase töökoht. Uurimusest selgus, et on

oluline vahe, kas inimene töötab eraettevõttes või riigiasutuses. Valimi analüüsist selgub, et suurem osa vastajaid (47,5%) töötas eraettevõttes. Veerandil eraettevõtlusest tulnud reservväelastest esines töölt vabaks saamisega probleeme, samas riigiasutuses töötajatest oli see mure vaid ühel kümnest. Samas tunnistas üle 80% vastajatest, et neil ei tekkinud RÕK-le mineku puhul tööl probleeme.

JOONIS 2

RESERVÕPPEKOGUNEMISTEL OSALEJATE HINNANG VARUSTUSELE

Teine teemaga seotud mure on taastamine. Olles RÕK-l võib mõni reservväelane sissetulekus võrreldes teenitava palgaga oluliselt kaotada. Laenud, intressid ja muud kohustused vajavad aga tagasimaksmist iga kuu. Pank ei peata kellegi laenu tagasimakseid RÕK-l osalemise perioodil.

Kuid vaatamata võimalikele tööalastele muredele on siiski huvi RÕK-l osalemise vastu suur. 103 vastajast avaldas 77 reservväelast kindlat soovi osaleda tulevikuski õppekogunemisel.

Tabel 2 kajastab tööga seotud probleemi olemasolu töökohtade kaupa.

VARUSTUSPROBLEEMID OOTAVAD LAHENDUST

Kõige suurem pahameel, mis lõputöös esile kerkis, oli seotud individuaalvarustusega. Nagu jooniselt 2 näha, arvas üle poolte vastajatest, et varustus ei ole tasemel. Paljud kurtisid kehva Rootsi päritolu varustuse üle: magamiskotid ei hoiu sooja ning rakmed ja riided ei ole kõige paremas korras. See oli üks RÕK suurimaid valupunkte.

Õnneks on varustusprobleemid viimase aastaga paranemas. 2008. aastal RÕK-l osalenud koosseisud on saanud uue vormi ning parema ja uuema individuaalvarustuse. Korraliku varustuse olemasolu on väga oluline motivaator nii RÕK-l osalejatele kui ka sellele tulijatele ning mõjutab otseselt soovi õppekogunemisel kaasa lüüa.

TÜHJALT AEGA VIITA EI TAHETA

Väljaõpe on üks olulisimaid motivaatoreid RÕK-l osalemiseks. Kui tegevus on ebahuvitav, ei teki ka huvi tulevikus uuesti õppustele tulla. Selleks, et väljaõpe oleks põnev, on vaja häid koolitajaid, kes peavad hästi valdama teemat ning oskama seda sama hästi seletada ja selgitada, samuti õpetatavat isikliku kogemuse näitel täiendada.

Selgus, et õppuste sisu osas on rahulolu aastatega kasvanud – võrreldes tulemusega, mida kajastab

TÖÖGA SEOTUD PROBLEEMID RESERVÕPPEKOGUNEMISTELE MINEKUL

TABEL 2

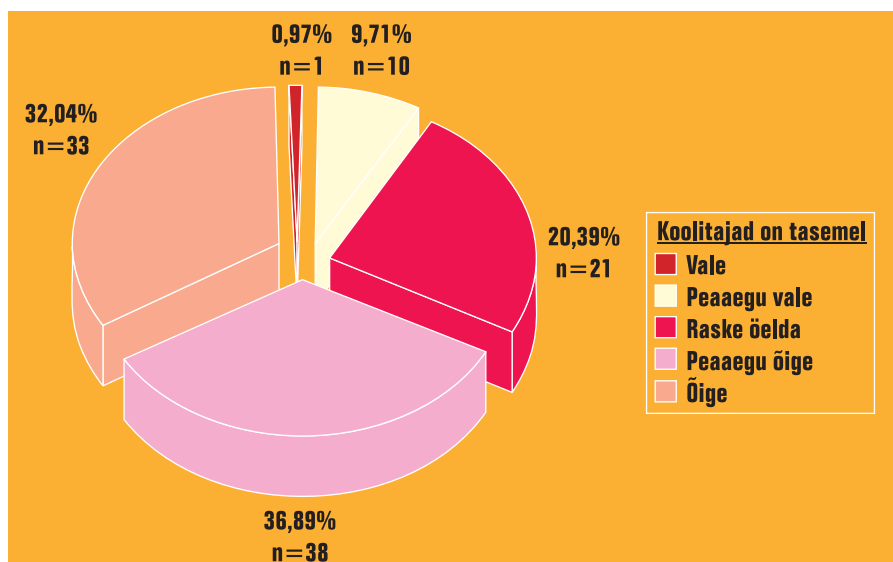
			Tööl esinenud probleeme		Kokku
			EI	JAH	
Töökoht	Riigiasutuses	Vastajate arv	25	4	29
		% riigiasutuste töötajatest	86,2	13,8	100
	Eraettevõttes	Vastajate arv	37	12	49
		% eraettevõtte töötajatest	75,5	24,5	100
	Füüsilisest isikust ettevõtja	Vastajate arv	14	3	17
		% füüsilisest isikust ettevõtjatest	82,4	17,6	100
	Õppur	Vastanute arv	4	0	4
		% õppuritest	100	0	100
	Töötü	Vastanute arv	4	0	4
		% töötutest	100	0	100
Kokku		Vastajate arv	84	19	103
		%	81,6	18,4	100

Uurimustöö selgitas, et RÕKd peetakse oluliseks ja vajalikuks riigi kaitsevõime tugevdamisel ja arendamisel ning omandatud teadmised ja oskused annavad julguse tegutseda kriisiolukordades. Tundub, et reservväelased saavad aru riigikaitse vajalikkusest ja on nõus sellesse panustama.

Ankeetidele vastajad leidsid, et õppeperioodi pole mõtet pikemaks muuta ja väljaõpe võiks keskenduda rohkem eri üksuste koostööle. See on oluline, sest rühm ei tegutse reeglina iseseisvalt – lisaks manööverüksustele on olemas tagalaelement ja tuletoetus. Oleks hea, kui üksus õpiks varakult teistega koostööd tegema. Uuringutulemustest selgus, et siiani on see olnud puudulik.

RESERVÕPPEKOGUNEMISTEL OSALENUTE HINNANG KOOLITAJATELE

JOONIS 3

KOKKUVÕTE

Analüüsist võib järeldada, et reservväelase osalemist õppustel mõjutavad nii välised kui ka vastaja isikuga seotud tegurid. Õppes osalemist soodustavad väljaõppe kvaliteet, instruktorite asjatundlikkus, perekonna mõistev suhtumine ja isiklik motiveeritus.

Õppes osalemist takistavad aga ebapiisav hüvitis, vajaliku varustuse puudulikkus ja üllatusena ka ebapiisav tunnustamine. Oleks mõistlik, kui reservväelasel ülenadataks tubli ja eeskujuliku tegevuse eest RÕK-l auastet. Ka võiks olla sisse viidud õppuse sertifikaat, mille õppuse korraldaja annab isiklikult kätte. Kindlasti motiveeriks mõne hea soorituse teinud reservväelase esiletõstmine rivi ees. Ja miks mitte tunnustada parimaid ja aktiivsemaid osalejaid Kaitseliidu maleva teenetemärgiga?

kümme aastat tagasi läbi viidud uuring (vt Ots, Aivar 1999. Kaitseliitlased õppekogunemistele? – Kaitse Kodu! 1, lk 12–14). Väljaõppe kvaliteet on paranenud ja instruktorid tugevamad. Joonisel 3 on näha, et vaid üksteist vastajat 103st arvas, et instruktorid on ebapädevad. Kaks kolmandikku leidis, et koolitajad on tasemel või peaaegu tasemel.

- rahulolu RÕKga,
- RÕK vajalikkus,
- soovitud edaspidiseks.

Rahuloluhinnangutest selgus, et koolitajad ja instruktorid, tundide kestus ja piisavus ning majutus ja söök on heal tasemel. Kõik, mis puudutas hüvitise maksmist ja ka tunnustamist, võiks olla korraldatud paremini. Kahjuks toob üks puudus kaasa ka teiste aspektide hinnangu languse. Väga palju tõsteti esile tunnustamise vähesust. Selgus, et need, kes võtavad aktiivselt osa RÕKst, jäävad millegipärast tunnustuse jagamisel kahe silma vahele.

TULEMUSTE ANALÜÜS

Et teha analüüsi, rühmitasin küsimustiku 17 väidet vastavalt hinnangute faktoranalüüsi tulemustele kolme rühma:

ESTRIF-4

teekond vastutusosalale Kosovos

**Tekst: JUHAN AUS, nooremleitnant
JAANUS TALLO, nooremseersant**

Praegu Kosovos teeniva rahuvalvemissiooni Kaitseliidu liikmetest koosneva üksuse ESTRIF-4 (*Estonian Reconnaissance Infantry Force*) kokkusaamine ei läinud libedalt. 11. veebruari hommikuks oli Paldiskisse Rahuoperatsioonide Keskusesse kogunenud 23 võitlejat rühmas vajalikust 26st. Seltskond oli kirju ja inimesed pärit erinevatest eluvaldkondadest – koos olid nii kogenud missioonihundid kui ka tavalised pereisad. Rühm sai lõplikult komplekteeritud, kui liitusid mõned Põhjala Lahingugrupis teenistuse lõpetanud.

Garnisonirivistuse järel saime territooriumile

ja bürokraatiarattad hakkasid veerema: formeerimine, dokumentide vormistamine, väeosa tutvustamine. Sooritasime lisaks inglise keele ning füüsilisele ja psühholoogilisele testile ka Galil ARi, üksikvõitleja teoreetilise, side- ja topograafiatesti. Nendega määrati meie väljaõppe tase. Eesmärgiks oli üksikvõitleja osa õppes tugevalt vähendada ning suurendada jao- ja rühmataset. Kuid meiega seda paraku nii korraldada ei õnnestunud. Inglise keelt õppisime ka kogu kuu vältel

– seda, mida õppisime taktikas, võtsime läbi ka keeletunnis.

Mis varustusse puutub, siis seda jagati meeletult palju, sh õnneks ka piisavalt palju kotte, kuhu need asjad mahutada (sõduri seljakott, patrullikott, varustuskott, kandiline varustuskott, st nn *alfa bag* ja suur plastikust sõdurikirst).

VÄLJAÕPE

Ametlik tööaeg algas kell 8 ja lõppes kell 17. Selles vahemikus pidi kandma korrektset vormi ja viibima väeosas. Pärast viit algas vaba aeg. Päevakava oli järgmine: kell 6 äratus, kell 7 hommikusöök, kell 9 õppetööle. Enesehügieen, sport jms tuli vahepeal ära toimetada. Tunnid lõppesid kell 17. Et toidu eest maksime ise, polnud sööklas söömine kohustuslik, aga toit oli üsna maitsev (ainult soolaga oli kokku hoitud).

Teine ja kolmas nädal möödusid teooria õppimise tähe all. Relvadrillid, ohutustehnika, side, topograafia. Ja eksamid. Topograafiapooduli lõpetasid päevane ca 10 km ja öine ca 20 km pikkune lahinguvastuses orienteerumine. Öise orienteerumisraja täisvarustuses

läbimisest algaski tõeline sõdurielu. Elu läks pingelisemaks. Saime senistele vormielementidele (rakmed, kiiver ja relv) kuulivesti võrra raskust juurde.

Enamik laskmisi viidi läbi Kloogal ja neid oli palju. Muidugi tuli sealt jala Paldiskisse kõndida. Peaaegu kõik tunnid, ka teooriatunnid viidi läbi maastikul. Selleks pidi üksus jõudma ettenähtud ajaks lahinguvastuses kindlasse paika (enamasti paar kilomeetrit käimist).

Väljaõppe intensiivsus kasvas, kui jõudsime “põrkamisfaasi”. Üldjoontes kätkes see endas mitme nädala jooksul päevad läbi kestvaid rünnakuid jao koosseisus, varitsusvastaseid drille ja erinevates formatsioonides rändamist. Drillidega taheti viia tegevused automatismini, sest kontakti korral vastasega tagab ainult kiire ja õige reageering ellujäämise. See etapp oli füüsiliselt kõige koormavam. Pidev kuulivestiga püsti-pikali ja lakkamatu tulistamine panid nii mõnigi kord üsna kurjalt sajatama. Aeg-ajalt tekkis koguni mõte saata kõik pikalt, aga instruktorite poolt lubatud harjumine ja vilumus saabusid suhteliselt ruttu. Sellest n-ö ainukesest kindlast elukindlustusest sai osake sinust ja “põrkamine” muutus sama loomulikuks nagu hingamine.

ESTRIF-4 sai põhjalikku kriisiolukorra lahendamise väljaõpet algul Paldiskis ja vahetult enne Kosovosse minekut Taaniski.

Järgnes nädalane meditsiiniõpe vahipataljonis. Täiendasime 40 tunni jooksul teadmisi inimese anatoomiast, esmaabi andmisest lahinguväljal ja kannatanutega ümberkäimisest. Inimene võib verekaotusesse surra kahe minuti jooksul, seega tuleb õppida tegutsema kiirelt ja kindlalt.

ERIALAÕPE

Pärast meditsiinitarkuste omandamist alustasime erialaväljaõppega. Esimeseks tarkuseivaks oli vaatluspostide (OP = *observation post*) loomine ja objekti luuramine. Nt lavastati olukord, kus teatati kahtlustatavast objektist, seepeale saime luureülesande erinevate objektide ümber toimuv tegevus üles täheldada. Pidime jõudma vaenulikul territooriumil määratud ajaks märkamatuks oma objektini ja vaatlusposti sisse seadma ning jälgima igasugust liikumist selle ümber. 12 tunni pärast eemaldasime ja tegime OPs saadud info põhjal kindlaks vastaste oletatava pesitsemiskoha, mispeale kaks jagu teostasid täpsema objektiluure. Kogutud info andis teadmised, mille põhjal ründasime rühmaga nende positsiooni. Loomulikult alistasime vastased ülekaalukalt.

Luuramise selgekssaamisele järgnes sõidukite kontrollpunktide (VCP = *vehicle checkpoint*) rajamine, inimeste läbiotsimiste ja kahtlustatavate kinnipidamise õpe. Seejärel läksime Tapale lahingutoetuse väljaõppekeskusesse ja veetsime seal nädala linnalahingut pidades, kus

eksimuse korral (näiteks ei varjunud korralikult või liikusid ilma katteta) saime instruktori lastud värvikuulist "mõnu" tunda. Sinikad on head õpetajad. Lisaks saime harjutada maja katuselt kõiega laskumist (varustusega ja ilma).

Tapalt suundusime nädalaks Sirgallas laskelaagrisse, kus meelde jää-

vaimad harjutused olid liikuvast autost (kiirus 20 km/h või 50 km/h) tõusvate sihtmärkide laskmine, taktikaline

laskmine Heckleri&Kochi USPst ning teravmoonaga tulistamine granaadiheitjast Carl-Gustav ja kuulipildujast MG-3 (rännak paariga tugevdatud jao koosseisus).

Laskelaagrist tagasi tulles algas massirahutuse kontrolli (*riot*) õpe. Nädala alguses õppisime nuiadega õigesti lööma, tagudes alguses riste õhku, hiljem üksteist. Nädala keskel marssisime *RoboCop*idena ringi, harjutades formatsioonides liikumist. Lõpetuseks moodustasid ajateenijad ja instruktorid määratleva jõugu, loopisid meid vett täis pudelite ja põlevate kastidega ning nägid vaeva meie liikumise takistamiseks.

LÕPUHARJUTUS

Kogu väljaõppetsükli kulminatsiooniks sai kompleksharjutusena kujundatud lõpuharjutus. Instruktorid ja Põhjala Lahingugrupi võitlejad

tekitasid olukordi, kus saaksime rakendada eelnevalt õpitut ja harjutada situatsioone, mida missioonil vaja võib minna. Legendiks oli, et meie alal asub kolm erineva etnilise taustaga küla ja piirkonnas teati tegutsevat relvaärrikaid. Rühma ülesandeks oli tagada piirkonnas rahu ja teha kindlaks salakaubitsejate asukoht. Ülesande täitmiseks alustasime nelja jaoga rotatsioonikorras alal patrullimist ja VCPde loomist. Sel ajal kogusime infot ja lahendasime nn kohalike tekitatud probleeme (kaklused, lõhkemata lahingumoon (UXO), improviseeritud lõhkeseadmed (IED), relvavedu).

Kolmandal päeval saime patrullilt teate, et ühe küla elanikud suunduvad lehmavarguse kättemaksuks naaberküla hävitama. Tõmbasime märulivarustuse selga ja jõudsime väga napilt enne lammutama tulnud rahva ja oma küla kaitsma asuvate elanike kontakti kohale. Vastavalt õpitule tekitasime nende vahele liini. Pärast mõningast madistamist kindlustasime ala ja stabiliseerisime olukorra. Kindluse mõttes jäime rühmaga muidugi küla lähedale laagrisse.

Seejärel läksime Tapa Väljaõppekeskusesse ja veetsime seal nädala linnalahingut pidades, kus eksimuse korral (näiteks ei varjunud korralikult või liikusid ilma katteta) saime instruktori lastud värvikuulist "mõnu" tunda.

Eeldatavasti tänu heale tegutsemisele saime järgmisel päeval kaitstavast külast infot, mis aitas kindlaks teha relvadega kaubitsejate asukohta. Saime ülesandeks minna jaoga seda infot kontrollima ja üllatavalt lihtsalt õnnestus meil väga lähedale luurata ning üksikasjalikult nende tegevust OPst jälgida. Umbes kaheksatunnise jälgimisega olime kogunud ja edastanud piisavalt infot ning asusime korraldama ülejäänud rühma saabumist hoone ründamiseks, et seal viibivaid isikuid kinni pidada. Rühm õnnestus edukalt kohale ju-

MALEVATES

SAKALA MALEV

KARKSI-NUIAS TAASAVATI MÄLESTUSSAMMAS

Karksi-Nuias Rahumäe kalmistu ees taasavati 6. septembril Vabadussõja ausammas Karksi kihelkonnast pärit langenute auks. Ettevalmistused samba taastamiseks kestsid kümme aastat, raha saadi annetustest. Sammas on taastatud 1936. aastal avatud samba eeskujul vanade fotode põhjal. 2,6 meetri kõrgust Soome graniidist monumenti kaunistab Hannes Starkopfi valmistatud langenuid sõduri bareljeef. Mälestussamba juures andis piduliku vandetootuse 13 noorkotkast. Kaitseliidu read täienesid seitsme mehe võrra. 6. septembril tähistati Karksis ka Kaitseliidu Sakala maleva 91. aastapäeva.

NAISKODUKAITSJAD TURVASID KOOLITEED

Juba teist aastat võis Viljandi linnas näha 1. septembril vormirõivais Sakala ringkonna naiskodukaitsjaid, kes ülekäiguradadel koos politseinikega laste selle sügise esimest kooliteed turvasid. Vahva ettevõtmise algatas eelmisel aastal ringkonna tegevliige Kadri Keldu, kes kutsus naiskodukaitsjaid üles koostöös Politsei Naisühendusega aita autojuhtidel märgata sõiduteel ületavaid lapsi. Vormis naiskodukaitsjad äratasid positiivset tähelepanu nii autojuhtide, koolilaste kui ka kõigi teiste liiklejate seas. Pole ju päris tavaline näha tänaval vormirõivais Kaitseliidu naisorganisatsiooni liikmeid. Üsna sageli tunti huvi organisatsiooni tegevuse vastu. Eriti südantsoojendav oli koolilaste positiivne suhtumine ettevõtmisse.

hatada, aga kahjuks märkamatuult hoonet rünnata ei õnnestunud ja läks tulevahetuseks. Siiski saime maja suhteliselt kiiresti enda valdusesse ja isikud kinni peetud. Selle ülesande edukas täitmine tähistas lõpuharjutuse, aga ka kogu väljaõppe lõppu.

Järgnes kahepäevane harjutus Taanis ja seejärel sõitsimegi Kosovosse. Õppustel nähtud vaev tasus ennast kindlasti ära, sest tegemist oli väga mitmekülgsest hariva ja huvitava koolitusega. Soovitan soojalt kõigile, keda huvitab sõjalise hariduse täiendamine, võimaluse korral see õpe läbi teha. Isegi kui missioonile ei pääse, tasub see lihtsalt väljaõppe pärast ennast ära.

TULERISTSED KOSOVOS

Oleme nüüd Kosovka Mitrovica linnas oma vastutalal olnud alates 13. augustist ehk nende ridade kirjutamise ajaks peaaegu kuu. Meie vastutusala on etniliselt segane piirkond: on puhtalt serbia, albaania ja mustlaste linnaosad, samuti segapiirkondi. Ülesandeks on ööpäev läbi ja kõigil nädalapäevadel Taani pataljoni koosseisus Lääne-Mitrovicas patrullimine ja etniliste konfliktide ennetamine. Selle raames suhtleme tihedalt külavanemate ja n-ö tavaliste külaelanikega. Päevas viime läbi kaks kuuetunnist ja kolm neljatunnist patrulli. Osa patrulle on n-ö luurepatrullid, mis lähevad välja eesmärgiga kohtuda inimestega, või siis kohalolekupaatrullid.

Praeguseks oleme osalenud neljal operatsioonil. Kolm nendest on olnud VIPide eskort ja üks piiripunkti kaitse operatsioon, mille käigus julgestasime Kosovka Mitrovica linna ja Zubin Potoki vahelist lõiku eesmärgiga viivitada nn aktivistide liikumist ning panime välja vaatlusposti, et jälgida piiripunkti lähimbrust. Operatsioonid möödusid vahejuhtumiteta.

Legendiks oli, et meie alal asub kolm erineva etnilise taustaga küla ja piirkonnas teati tegutsevat relvaärikaid. Rühma ülesandeks oli tagada piirkonnas rahu ja teha kindlaks salakaubitsejate asukoht.

Augusti lõpus leidis meie vastutusosalast 300 meetri kaugusel aset suuremat sorti kaklus rivaalitsevate rahvaste esindajate vahel. Meie patrull aktiveeriti ja viidi vaatluspostile, et anda baasile operatiivset informatsiooni ja jälgida olukorda. Tõime baasist juurde ühe patrulli, et jälgida ja vajadusel tõkestada inimeste liikumist meie vastutusosalal. Kaklus lõpetati politseijõudude sekkumisel.

Olukord terves Kosovos ja meie vastutusosalas on üsna rahulik – ei ole aset leidnud suuremaid kokkupõrkeid, meeleavaldusi ega vahejuhtumeid. Kui oma tööd hästi jätkame, siis ei esinegi.

ELUOLUST

Elutingimustest niipalju, et elame kahekohalistes konteinerites. Lisaks tavapärastele hügieenivõimalustele on saun ja isegi lõõgastusbassein. Vabal ajal saame teha sporti. Toit ja lõõgastusvõimalused on suurepärased, nagu ka meditsiiniteenistus. Rühma liikmete tervis on hea – põetud on vaid kergeid külmetusi.

Moraal on samuti suurepärase, sest tööd ja puhkust on piisavalt. Kliima on selline, et veel septembri keskelgi on päeval kohati +30 kraadi.

Meie panust Taani pataljoni ja rühma võimekust on kiidetud mitmetel tasanditel. Seega suur tänu kõigile, kes on suuremal või vähemal määral panustanud meie rühma liikmetesse. **KK!**

Praktiline laskmine – tõelise kaitseliitlase spordiala

**Tekst: ARVO VARDJA,
Eesti Practical-laskmise Ühingu
juhatuse esimees**

Enamik spordialasid on kaitseliitlasele head, sest tugevdavad keha ja vaimu. Aga kui räägime aladest, mis on sõdurile need kõige õigemad, meenub kohe laskmine. Eelkõige muidugi 100 m distants ja märkleht nr 4. Niimoodi lastakse õpustel ja täidetakse laskurinorme. Ja enamik saabki märklehele pihta ning probleem oleks nagu lahendatud. Aga päriselus ei ole märklehed staatilised. Päriselus “märgid” liiguvad, peituvad, lahendamist vajav situatsioon muutub pidevalt. Jah, ma räägin praktilisest ehk *practical*-laskmisest.

PRAKTILINE LASKMINE

Praktiline laskmine ei ole mingi uue aja väljamõeldis. Ameerika Ühendriikides hakati asjaga tegelema juba 1950. aastatel. Rahvusvaheline Practical-laskmise Konföderatsioon (*International Practical Shooting Confederation* = IPSC) asutati 1976. aastal. Praegu kuulub IPSCsse 84 riiki, nende seas ka Eesti.

IPSC logot ehivad tähed DVC, mis tähendavad *diligentia, vis, celeritas* (täpsus, jõud, kiirus). Nende kolme sõnaga ongi kogu praktilise laskmise olemus edasi antud. Sa pead olema täpne, kasutama võimast relva (käsiirelvadel on miinimumkaliibriks 9x19) ja laskma kiirelt. Laskmiseks kulunud aega mõõdetakse spetsiaalse kellaga. Väljalastud punktid jagatakse ajaga ja saadakse tabamuskord. Tabamuskordit arvestades pannaksegi paika paremusjärjestus.

Praktilise laskmise võistlusi korraldatakse kolmele relvatüübile: käsiirelvad, vintrelvad ja sileraudsed püssid. Relvad jagunevad toime mehhanismi ja kasutatava lisavarustuse järgi eri divisjonidesse, nt

Praktiline laskmine eeldab kohtunikult väga täpset tööd laskuri tegevuse jälgimisel.

vintrelvade puhul poltlukuga, poolautomaatsed (Galil, AK4), optikaga või ilma jne. Arvestus käib ka eri kategooriate järgi (naised, juuniorid, seniorid, superseeniiorid).

PRAKTILINE LASKMINE EESTIS

Eestis on IPSC katusorganisatsiooniks Eesti Practical-laskmise Ühing (EPLÜ), mis koondab 11 klubi üle Eesti. Praegu on Eestis 400 IPSC litsentsiga laskesportlast. Laskurite seas on erinevate eluvaldkondade esindajaid. Märkimisväärselt on esindatud jõustruktuurid, palju on ka kaitseliitlasi.

Võistluskalendrist nii palju, et peaaegu igal kuul korraldatakse kuskil Eestis praktilise laskmise võistlus. Tõsi, enamik neist on käsiirelva võistlused. Ja võibki öelda, et käsiirelva alal on praktiline laskmine Eestis üpris hästi arenenud. Võistlusi on piisavalt, osavõtjaid jätkub, tase on hea. Kuid EPLÜ juhatuse prioriteediks aastal 2009 on samaväärselt käsiirelvade jõuproovidega panna käima ka regulaarsed vintrelva praktilise laskmise võistlused.

PRAKTILINE LASKMINE JA KAITSELIIT

Eelneva jutuga jõuan asja ivani: praktiline laskmine on tõelise kaitseliitlase spordiala. Ja mitte ainult spordiala. Praktiline laskmine peaks olema maleva väljaõppekavas tähtsal kohal. Meenutagem IPSC kolme alustala: täpsus, jõud, kiirus. Kas need pole mitte kaitseliitlasele vajalikud omadused? Omadused, mis peaksid vaenlase maha suruma.

Kutsun kõiki kaitseliitlasi, kes tahaksid tegelda huvitava, arendava ja vajaliku alaga – tulge turvaliste praktiliste laskurite sekka! Selleks, et saada praktilise laskuri litsentsi omanikuks, tuleb läbida IPSC turvakursus.

Kursuste, reeglite jm kohta leiab informatsiooni meie kodulehelt (<http://www.ipsc.ee>). Kui kellelgi on küsimusi või näiteks konkreetne huvi, võib võtta ühendust siinkirjutajaga (tel 504 1346, e-post arvo.vardja@mail.ee).

Loodan paljusid teist näha peagi meie ridades! **KK!**

Eestlane Soome esindajana sõjaväelisel üheksavõistlusel

Tekst: RAUL HINDOV, kapten, Soome reservohvitseride võistkonna liige AESORi mitmevõistlusel

Soome kaitsevägi korraldas koostöös Soome reservväelaste organisatsioonidega 29. ja 30. augustil Lahtis rahvusvahelise sõjaväelise üheksavõistluse.

Osales 16 võistkonda üheksast riigist (lõppjärjestuses Soome, Saksamaa, Belgia, Kanada, Taani, Hispaania, Prantsusmaa, Holland, Poola).

MITMESUGUSED MITMEVÕISTLUSED

Võistluse formaadiks oli valitud AESORi (*Association Européenne des Sous Officiers de Réserve*, eesti k Euroopa Reservallohvitseride Kogu) üheksa osavõistlusega mitmevõistlus. Sõjaväelises spordis tuntakse ka CISMi (*Conseil International du Sport Militaire*, eesti k Ülemaailmse Sõjaväespordi Nõukogu) viie ja CIORi (*Confédération Interalliée des Officiers de Réserve*, eesti k NATO Riikide Reservohvitseride Kogude Liit) seitsme alaga mitmevõistlust. Paljuski on need mitmevõistlused sarnased, aga

igal on ka omad iseärasused. Näiteks CIORi võistlusel sooritatakse kõik alad välivormis, aga AESORi ja CISMi omal spordirõivastes. CISMi võistlusel tehakse kõik alad individuaalselt, CIORi ja AESORi võistlustel võistkondlikult (kolmeliikmelised võistkonnad).

Esimene ala oli kõikidel sõjaväelistel mitmevõistlustel kasutatav NATO maataktusriba selle erisusega, et esimest, viiemeetrist redelit ei pea ronima. Alavõidu sai vihmasel ja külmal hommikul ajaga 2 minutit 58 sekundit Soome kaitseväe võistkond Saksa reservohvitseride (3:10) ja Soome reservohvitseride võistkonna ees (3:21).

EBAÕNN EBAÕNNE KANNUL

Soome reservohvitseride võistkonnas osales ka allakirjutanu. Meid peeti küll favoriitideks, aga et võistlesime esimest korda ühes võistkonnas, siis ühel takistusel (iiri laual) võistkonnakaaslase ületamine esimesel katsel ebaõnnes-

tus ja mitmed kallid sekundid läksid kaotsi.

Teine ala oli granaadivise, aga erinevalt CISMi ja CIORi reeglitest visatakse AESORi üheksavõistlusel täpsust ainult ühte märki, milleks on 20 m kaugusel ja 3,5 m kõrgusel asuv aken mõõtudega 1x1,5 m. Viie minuti jooksul tuleb visata 25 granaati. Igal viskel on väga suur kaal – möödavise maksab lõpuskrossijooksus 40 sekundit. Parimad sel alal olid Soome kaitseväe ja Saksa allohvitseride võistkonnad 14 tabamusega. Meile oli see ala katastroof – vaid seitse tabamust.

Kolmas ala oli orienteerumine 1:10 000 IOFi (*International Orienteering Federation*, eesti k Rahvusvaheline Orienteerumisliit) kaardil 4,5 km pikkusel kaheksa kontrollpunktiga rajal huvitaval, kuni 40 m sügavuste aukudega maastikul. Alavõit taas Soome kaitseväele kaasmaalastest reservohvitseride ees. Kokkuvõttes oli meil küll hea aeg, aga et võtsime granaadivisest saadud tagasilöögi tasatagemiseks palju riske, ei jäänud suurel kiirusel kahjuks vead tulemata ja esikohaheitlusesse me tagasi ei murdnud.

Esimese päeva viimase alana olid kavas ujumised: kaks võistkonnaliiget ujusid 50 m vabalt ja üks NATO veetakistusriba ning kõik ajad liideti.

Sellel alal tabas meid taas ebaõnn – takistusriba pöördel, nn iiri laual saime 10 sekundit trahvi, sest lauda ületades pidid maad puutuma mõlemad jalad, aga meie võistleja pani maha vaid ühe jala, nagu on lubatud CIORi reeglite järgi. See tähendas 5 minutit lõpuskrossijooksus.

Ujumise parimad olid Saksa reservohvitserid.

Kanada võistkond krossijooksu pöördepunktis.

Võistlus jätkus teisel päeval aerutamise Zodiaci kummipaadidel 500 m distantsil. Selle ala puhul mängis ilm huvitaval kombel rolli. Võistkonnad, kes startisid hommikul, pidid ilmselt läbima pikema distantsi, sest teistele, kes võistlesid pärastlõunal, oli vastupidine tuul pöördpoi lähemale toonud. Meie võistkond oli kahjuks ennelõunases grupis ja taas kaotasime hulga punkte. Alavõit läks Saksa allohvitseridele.

LÄBI RASKUSTE VIIENDALE KOHALE

Seitsmenda alana oli kavas auto- maadilaskmine 150 m distantsilt (15 lasku viie minuti jooksul). Relvad olid loositud ja pärast viit proovilasku sihikuid reguleerida ei tohtinud, st laskja pidi vajadusel sihtimis- punkti muutma. Kaheksas ala oli laskejooksusprint, kus tuli joosta 200 m, laadida salv 10 padrunita ja sooritada lasud 2 minuti jooksul. Parimad laskjad olid Soome reserv- ohvitserid (90% maksimumist).

9,2 km krossijooksule starditi vas- taval kogutud punktidele. Liidrina

Prantslased aerutamise stardis.

läksid teele Saksa allohvitserid ligi kolmeminutilise edumaaga Soome kaitseväe ees. Kolmandana said rajale Saksa reservohvitserid. Startisime kuuendatena 4 minutit 50 sekundit liidrist maas. Seda vahet me tagasi joosta ei suutnud, küll aga möödu- sime ühest võistkonnast ja tulime viiendaks. Esikohaheitlus oli aga dra- maatiline, sest sakslastel oli küll üks

väga tugev jooksja (maratoni aeg 2:40 – nagu Pavel Loskutovil Pekingis), kes vedas kummidega ka võistkonna- kaaslasi järel. Viimasel 200 m kandis soomlaste ränk kiirendus siiski vilja ja esikoht jäi Soome kaitseväele.

2009. aasta AESORi mitmevõistlus peetakse Itaalias, Soomes võistel- dakse taas 2012. aastal. **KK!**

In memoriam

Kaitseliitlane LEMBIT MÄGEDI

28. jaanuar 1923 – 31. august 2008

Kaitseliidu Pärnumaa malev tea- tab sügava kurbusega, et meie hulgast on lahkunud Pärnu- maa maleva asutajaliige, esimene Pärnumaa maleva pealik taasise- seisvunud Eestis, sõdur, kamraad ja armastatud näitleja Lembit Mägedi.

Lembit Mägedi sündis 28. jaanuaril 1923 Rakveres meisterkondiitri po- jana, omandas samas gümnaasiumi- mihariduse ja lõpetas 1946. aastal Rakvere teatri õppestuudio. 1933. aastal astus ta Noorte Kotkaste ri- dadesse ja oli 1936. aastast Kaitseliidu liige. Teise maailmasõja aastatel teenis ta allohvitserina eliitdiviisi Wiking koosseisus ning võitles legendaarse Narva pa- taljoni ridades.

Taasiseseisvunud Eestis sai Lembit Mägedist Kaitseliidu ellukutsujaid Pärnumaal. Ta oli esimene Pärnumaa maleva pealik. Lembit Mägedi oli Pärnumaa maleva

auliige ja tema viimane ametikoht oli Soontagana malevkonna formeeri- mismeeskonnas.

Näitlejateed alustas Mägedi 1946. aastal Rakvere teatris, töötas seejärel hooaja Lõuna-Eesti teatris (1950–1951) ja Ugalas ning aastatel 1952–1961 Vanemuises. Päriskoduks jäi tal- le Pärnu Endla teater, kus ta mängis ühtejärke 40 aastat, kehastades üle paarisaja rolli. Ta oli Eesti Näitlejate Liidu staažikaim näitleja.

Teda on autasustatud Kotkaristi V klassi, Kaitseliidu Valgeristi II klas- si ning paljude ametkondlike au- ja teenetemärkidega.

Lembit Mägedit jäävad mälestama pereliikmed, arvu- kad sõbrad, relvavennad ja teatrirahvas. Langetame leinas pea ja avaldame sügavat kaastunnet omastele.

Kaitseliidu Pärnumaa malev

Õpilastega saab põnevad ideed ellu viia

Foto: Taive Kuuse

**Tekst: MARI-ANNE LEHT,
Kaitseliidu Võrumaa malev**

Võrumaa maleva noortejuhtide toas on septembris, päev enne Kuperjanovi rajale minekut rahva- ja askeldusterohke, sest igal võistlejal peab olema korralik varustus. Kreutzwaldi kooli gümnasistid Jaak-Joseph Rumvolt ja Aivar Voronov arutavad rühmajuhi Tiia Kiisiga, kust saada viimased puuduvad asjad, nagu taskulamp, veekindel vihmakeep jne. Noormehed teavad, et rühmajuht läheb samal ajal Tartumaale 24-tunnisele rännakule. See on esimene kord, kus nad võistlevad juhi ergutava sõnata. Mõlemad pooled lubavad teisele võistluste ajal helistada.

KAITSELIIDUS ON VAHELDUSRIKAS

“Keskkoolis käis peast läbi mõte, et läheks õige sõjaväkke. Kuid võõrriigi armeesse minek hirmutas,” annab Tiia Kiis mõista, et teda on militaarvaldkond juba ammu huvitanud. Kaitseliidu naisorganisatsiooni Naiskodukaitsesse astus ta 2004. aasta sügisel. Tänavu, kui seal olud ja suhted muutusid, astus Kiis kaitseliitlaste perre.

Kiisil on selge ettekujutus, millised peavad olema maleva erineva astme juhid: otsusekindlad, õiglased, maleva ja selle allüksuse huve arvestavad, suutma kõiki asju laiemalt näha ja neil peab olema julgust oma vigu tunnustada. Kui sellised inimesed on maakondlike organisatsioonide eesotsas, tuleb ka uusi liikmeid juurde.

Organisatsioonis on tõsisel huvilisel vaheldusrikas elu:

saab oma füüsilisi võimeid proovile panna, vaimu erksana hoida, enesekindlust suurendada, otsustusvõimet tugevdada. “Võistluste uus keskkond ja uued inimesed teevad elu vaheldusrikkamaks,” ütleb Kiis ning lisab kohe, et hakkajate milita-

Tiia Kiis kevadel Kaitseliidu Kooli nooremallohvitseri kursuse lõpetamisel.

arvaldkonna inimestega saab ta kõige paremini läbi, sest need on alati valmis aitama ja ekstreemsetel ettevõtmistel kaasa lööma. Nelja aasta jooksul on Tiia Kiis esindanud Võrumaa malevat seitsmel üleriigilisel võistlusel: kaks korda Erna retkel ja

Utria dessandil ning kolm korda Eel-Ernal. Ta on olnud võistkonnas ainus naine.

“Tiia hoolitses võistluste ajal meie eest nii

moraalselt kui ka füüsiliselt. Tihti ütles ta vajaliku julgustava sõna, pani villis jalgadele plaastreid, soovitas õiget kreemi ja aitas viiperuste korral. Võistluste ajal võtsime Tiiale raskel hetkel tema

relva ja seljakoti enda kanda,” räägib võistkonnakaaslane Siim Padosepp ja lisab, et läheb meeldi Tiiaga taas võistlema, sest kolmel üleriigilisel jõukatsumisel on teineteist piisavalt tundma õpitud. “Suurvõistlused on enesekindluse lisandumise kõrval õpetanud üksteisega arvestamist ja toetamist ning tutvusringkond on laienenud,” lausub Kiis.

Tänavu ei saanud ta malevas tekinud segaduste tõttu Eel-Ernale, millega purunes lootus kolmandat korda Erna retkele pääseda. Seal ta ikkagi käis, kuid Tartu maleva ühe võistkonna tugiisikuna, sest võrumaalastel ei olnud tänavu sõjalisportlikule suurvõistlustele asja. “Tahan ka edaspidi võistlema minna,” ütleb Kiis.

MAAILMA PARIM RÜHMAJUHT

Kolm aastat tagasi tehti Tiia Kiisile malevast ettepanek hakata Kreutzwaldi gümnaasiumis Kodutütarde ja Noorte Kotkaste rühma moodustama. Ta käis klassist klassi ja rääkis, millega noored saavad organisatsioonis tegelda. Täna on väikelinna suurima kooli rühmas üle 20 noore. “Saan rühmajuhina nii laste kui ka oma ideid ellu viies neile põnevast vaheldusest pakkuda,” nimetab ta ühe noortega tegelemise põhjuse.

“Tiia on hästi palju võistlustel käinud ja sellepärast oskab ta meid õpetada,” ütles Jaak-Joseph. Kiis on rühmale jaaganud teadmisi meditsiinist, luureülesannete täitmisest, õpetanud sõlmede tegemist, jaaganud nii lõkke süütamise kui ka takistusraja ületamise nippe jne. “Ta on meile rääkinud ka Eesti ajalooost ja riigipühadest,” lisab Aivar. Noormehed kinnitavad, et nende rühma juht on alati särav, positiivne ja lõbus ning paremat ei oska nad tahtagi.

Koos on nad teinud palju huvitavat: käinud nii kanuu- kui ka jalgsimatkal, öisel orienteerumisel, korraldanud lumelaagrit, matku ümber Tamula järve, õppinud väheste vahendite ja leidlikkusega looduses hakkama saama jne. Regulaarselt käiakase Antsla tiirus laskmas, korraldatakse riviõppusi, mängitakse malet, kabet ja jalgpalli. “Paljude tegevuste läbiviimine ei nõuagi eriti raha, piisab vaid tahtest. Eelmisel aastal läksime rühmaga linnast paari kilomeetri kaugusele Kirumpääl vastlapäeva pidama. Raha kulus vaid vastlakuklite ostmiseks,” räägib Kiis ja lisab, et rühmaga tegemised ei lase laiskushetkedel võimust võtta. Suurematest üritustest jäi sügisesse koos naaberkooli rühmaga korraldatav kanuumatk Ahja jõel.

Oluline ka hea läbisaamine rühma kuuluvate laste vanematega. “Nendega on tihe koostöö, nad on erinevate asjadega toetanud,” tunnustab rühma juht. Tema rühma vanemad liikmed on saanud mitu korda üleriigiliste võistluste õhkkonnaga

KOMMENTAAR

Võrumaa maleva pealik kapten KALEV ADER:

Tiia Kiis on algatusvõimeline, ta on aidanud korduvalt võistkondi komplekteerida ja osalenud ka ise paljudel sõjalis-sportlikel võitlustel, sh Eel-Ernal, Erna retkel ja Utria dessandil. Sellega on ta esindanud meie malevat ja teinud seda hästi.

Tänuväärne on ka tema vabatahtlik töö noortega, kellele Tiia on korraldanud palju üritusi. Kui tal juhtub energiat üle jääma, võivad tal tekkida isegi konfliktid olukorrad, milles ta saab haiget. Õnneks ei pea ta viha ega ole jäik.

tutvuda. Mullu ja tänava võisteldi Mini-Ernal, tänava lisaks ka Noorte Kotkaste oskusvõistlustel. “Meie rühmale meeldib vist arv neli,” annab ta naeratades mõista, et siiani on rühm võistlustel noppinud kõige rohkem neljandaid kohti.

Siis ostab rühmajuhit võistlejatele nn lohutustordi.

Kuperjanovi rajal tulid Tiia Kiisi rühma poisid siiski kolmandaks. Ta

ise lõpetas 24-tunnise rännaku ligi 22 tunniga. Selle aja sees pidas ta poistega kolm-neli telefonikõnet.

KORRAPIDAMISTEENISTUSE NOOREMSEERSANT

Kevadel Kaitseliidu Kooli nooremallohvitseride kursuse lõpetanud nooremseersant Kiis töötab maleva korrapidamisteenistuses, enne seda oli ta paar aastat valvemeeskonnas. “See töö võimaldab mul nii oma laste kui ka Noorte Kotkaste rühmaga tegelda, sest 24-tunnise vahetuse

KAITSELIIT – KINDEL KAITSE

Kaitseliit on ühendus, mis võimaldab omandada oskusi, mis on elementaarsed iseenda ja oma pereliikmete ning kaasmaalaste turvalisuse ja heaolu tagamiseks nii rahu- kui ka sõjaajal. Oskuste kaudu saab realselt kaasa aidata Eesti riigi turvalisuse parandamisel.

IGAÜHELE MIDAGI

Kaitseliit ei ole pelgalt meesteorganisatsioon – meestega võrdsel alusel saavad liituda ka naised. Naiskodukaitse on Kaitseliidu allorganisatsioon. Õpilased saavad liituda Noorte Kotkaste ja Kodutütarde tegevusega.

Kaitseliidul on kõik võimalused kujuneda perekeskseks organisatsiooniks, nii et ideaalis kuulub pereisa Kaitseliitu, pereema Naiskodukaitse ja lapsed Kodutütarde või Noorte Kotkaste organisatsiooni.

KAITSELIIDU LIIKMEKS ASTUMINE

- Pöördu oma maakonnas tegutseva maleva staapi (teave: www.kaitseliit.ee).
- Võta kaasa isikuttõendava dokumendi koopia, kolm passipilti, CV (elulookirjeldus) ja perearsti tõend tervisliku seisundi kohta.
- Kui on olemas kaitsevæteenistuse tunnistus (KTT), tee koopia KTT nendest lehekülgedest, kus on info vande andmisest ja aastmete omistamisest.
- Staabis täida sooviavaldus.
- Leia endale kolm soovitajat, kes on olnud Kaitseliidu liikmed rohkem kui aasta.
- Pärast dokumentide esitamist oota ära politseikontrolli tulemus.
- Seejärel teeb kohaliku üksuse juhatus otsuse sinu vastuvõtmise kohta.
- Malevapealik annab välja käskkirja Kaitseliidu tegev-, noor-, toetaja- või auliikmeks vastuvõtmise kohta. Nimetatud käskkirja kuupäevast hakatakse ka lugema kaitseliitlase staaži Kaitseliidus.

järel on kolm-neli vaba päeva,” üt-
leb ta.

Küsimusele, mida andis Kaitseliidu Kool, vastab Kiis, et heade tuttavate kõrval ka mitmesuguseid teadmisi. “Õppisin luurel käimist, luurera-
porti kirjutamist, varitsuses olemist ja tiibamist. Viimasest ei teadnud ma enne kursust midagi,” loetleb ta olulisemaid.

Kolme tütre ema Tiia Kiis on tuntud käsitöötajana. Talle meeldib hee-
geldada ja kududa. “Kui ma heegel-
dan endale koti või õmblen seeliku,

olen kindel, et linnapildis teist sel-
list kotti või seelikut ei ole. Võistlus-
te eel koon endale sokid päevaga
valmis,” räägib Kiis.

Ta selgitab, et
veel viis aastat
tagasi oli ta nii
suur kanaema,
kes hoolitses vaid
oma laste eest.
Viimased aas-
tad on olukorda
muutnud, gümna-
sistidest kaksikud
Elina ja Elisa käi-
vad võimalusel Kai-
seliidu noorteüritustel ja laagrites.

Toetajaliikmetena nad kas võist-
levad või aitavad organiseerijaid.
Karula matkal olid kaksikud näiteks
kohtunikud. 12-aastane Kristin on
kodutütar. Koos emaga tõid nad
mullu võidutule
pealinnast Võrru.

Malev on andu-
nud Kiisile nii
palju tänukirju,
et nendega saaks
toa ühe seina kat-

ta. Tänukirjade
kõrvale saabki ta
panna vaid ühe auraha – Tuletooja
medali. **KK!**

Kevadel Kaitseliidu Kooli noorem-
allohvitseride kursuse lõpetanud
nooremseersant Kiis töötab maleva
korrapidamisteenistuses, enne seda
oli ta paar aastat valvemeeskonnas.

90 aastat Soome Kaitseliidu loomisest

Tekst: ARNO KODU, major

Soomes 1917. aasta sügise sisepoliitilistes rahutustes kodanliku rahvaosa kaitsekaardiväena asutatud ja 1918. aasta kevadel Kodusõjas valgete väeosade tuumiku moodustanud kaitseliitudest loodi 1918. aasta suvel Kaitseliit (*Suojeluskunta*). 1920. aastateks oli organisatsioonil igikaudu 80 000 liiget ja üsna varsti kasvas see arv umbes 90 000ni. 1930. aastate keskpaiku lähenes organisatsiooni liikmete arv juba 100 000-le, kuid lõplikult saavutati see taotletud suurus alles Talvesõja künnisel. Veidi üle poole kaitseliitlastest olid põlluharijad ja nende pojad, umbes kolmandik ametnikud, ettevõtjad ja nendesarnased ning umbes 20% töölised.

Ka loodi 1920. aastate alguses naiste vabatahtlik riigikaitseorganisatsioon Lotta Svärd. Organisatsiooni nimi tuleneb naise nimest, kes läks koos oma mehega sõjaväljale teda seal abistades ja toetades, nagu seda kirjeldab Johan Ludvig Runeberg oma aastatel 1848-1860 valminud “Lipnik Ståli lugudes”.

Soome vabatahtlikel riigikaitseorganisatsioonidel oli riigi säilimisel Talve- ja Jätkusõja rasketes võitlustes väga suur tähtsus. Soome Kaitseliidu algusaegu on kirjeldatud Jari Leskineni ja Antti Juutilaineni koostatud suurteoses “Talvesõda”. Raamat on eestikeelses tõlkes ilmunud 2002. aastal.

Soome Kaitseliidu tegevus lõpetati 1944. aastal. Vabatahtliku riigikaitseorganisatsiooni tegevuse lõpetamist nõudis tungivalt tollane Nõukogude Liit, see pandi rahulepingu üheks määravamaks punktiks. Tänapäeval ei ole Soomes taastatud Kaitseliitu sellisena, nagu ta oli oma hiilgeajal.

Edumeelsed kodanikud, kes kunagi kuulusid Kaitseliitu, ja palju nooremaid inimesi on võtnud oma ülesandeks Kaitseliidu tegevust ja traditsioone uuesti elustada.

Minul oli koos abikaasa Merlega suur au viibida käesoleva aasta 20. septembril Helsingis, kus tähistati Soome Kaitseliidu asutamise 90. aastapäeva. Meid võttis vastu Markus Anaja, kes teeb koostööd Kaitseliidu Tallinna malevaga. Päev algas pärgade asetamisega Hietaniemi kalmistul

Soome Kaitseliidu asutamise 90. aastapäeva tähistamist alustati 20. septembril pärgade panekuga Hietaniemi kalmistul asuvatele mälestusmärkidele.

kangelasristi jalale, marssal Carl Gustaf Emil Mannerheimi, Soome kaitseväge juhataja mälestusmärgile ja Soome Kaitseliidu kauaaegse ülema kindralleitnant Kaarlo Lauri Torvald Malmbergi hauale. Kindralleitnant Malmberg (1888-1948) oli Soome Kaitseliidu ülem aastatel 1921-1944.

Järgnes pidulik kõnekoosolek Helsingi Ülikooli aulas. Meeleolu loomiseks esinesid Soome kaitseväge orkester, lotade ansambel, meeskoor Viiburi Lauluveikod ja näitleja Timo Närhinsalo, kes lugus katkendi “Lapimaa suvi” Eino Leino poeemist “Naerev Apollo”. Tervituskõnedega astusid üles Soome kaitseväge juhataja admiral Juhani Kaskeala, riigisekretär Risto Volanen ning Kaitseliidu ja Lotta Svärdi Pärimusliidu esimees kindralmajor Hannu Särkiö. Pikema pidupäevakõne pidas dotsent Martti Häikiö. Endiste kaitseliitlaste nimel meenutas tehtut Soome Kaitseliidu eakaaslane, 90-aastane erukolonelleitnant Kaarle Henrik Pentti.

Häid kordaminekuid hõimuveljetele Kaitseliidu traditsioonide elustamisel! **KK!**

Sõjalis-sportlik jaovõistlus “Sookoll 2008” testis uut formaati

Tekst: MATI PÖLLUSTE,
veebel, Pärnumaa maleva
nooreminstruktor

Kaitseliidu Pärnumaa malev korraldas 27. ja 28. septembril Audru vallas Potsepa karjääris sõjalis-sportliku võistluse “Sookoll 2008”, kus osales kolm jalaväejaosuurust võistkonda. Võrreldes eelnevate “Sookolli” nime kandnud jõukatsumistega oli tänavune korraldatud täiesti uues formaadis. Võistkond koosnes jalaväejaost (üheksa liiget) ja esindajast. Sarnaselt varasemale oli võimetestiproov üles ehitatud mitmes etapis, kuid esimese päeva ülesanded olid jaopõhised ja teisel jagatud erialaülesanneteks.

Võistluse esimene osa kulges “karusellmeetodil”, mis tekitas võistkondadele katkematu tegevusjada alates stardist kuni etapi lõpuni. Tuli läbida takistusrada, kaevata kaevikuid, pidada maha kaks kaitselahingut (neist üks lahingumoonaga), läbida miiniväli, lükata autot, panna kiiruse peale kokku erinevaid relvi, visata granaati ning luua töötav sideahel raadiojaama, kulleri ja välitelefoni abil. Ei puudunud ka riviharjutus, esmaabiülesanne ja välielamise püstitamine kiiruse peale. Võistluse teises etapis tuli jaol leida maastikult “laskemoonaladu” ja tuua sealt endale täiendust, läbida õine lahinglaskmine ja ööorienteerumiserada. Kõikides ülesannetes oli võimalikult suur rõhk jaoulemise võimel jagu kiiresti ja operatiivselt juhtida. Viimases etapis täitsid jaol liikmed ülesandeid vastavalt oma erialale – need olid jaoulematele, jaoulemise abidele, kuulipilduri- ja tankitõrje-granaadiheituripaaridele, laskur-sidemeestele, laskur-sanitaridele ja laskur-autojuhtidele.

Võistluse punktiarvestus seisnes kohaparemuse keskmise väljaarvutamises viieteistkümnelt jaoulesandelt ja seitsmelt erialaülesandelt. Sellise meetodi plussiks on asjaolu,

Takistusribal oli ka individuaalset osavust nõudvaid elemente, mida tuli ületada siiski jao koosseisus.

Jagu on piisavalt suur üksus, et sõjalukorras iseseisvalt erinevate ülesannete lahendamisega hakkama saada.

et iga jao kohta on võimalik hiljem välja tuua tema tugevad ja nõrgad küljed. Lõpptulemuse seisukohalt andsid jaopõhised ülesanded kaks kolmandikku kogupunktidest ja erialaülesanded ühe kolmandiku.

Võistluse korraldamine ja läbiviimine läks korda rahuldavalt, osaesmärgiks olnud uudse võitlusformaadi testimine aga väga hästi.

“SOOKOLLI 2008” TULEMUSED

I	Jaagupi võistkond
II	Vändra võistkond
III	Rae võistkond

Sellelt pinnalt oleme järgmisel aastal valmis pakkuma vähemalt kümnele jaosuurusele võistkonnale veelgi põnevamat ja mitmekesisemat jaovõistlust “Sookoll 2009”. **KK!**

Tartu maleva ellujäämiskursus Nursipalus

**Tekst ja foto: AIRA SUVI,
Naiskodukaitse Tartu ringkonna
akadeemilise jaoskonna juhatuse liige**

Kevade lõpul hiilis põue tühi tunne: tuleb suvi ning Naiskodukaitse ja Kaitseliidu tööplaanis on pikk tühimik. Aga ühel päeval teatas sõsar Kristel, et “panin sind ellujäämiskursusele kirja”. Hetke mõtlesin arusaamatuses, et kuidas nii – minu plaane polegi küsitud. Siis selgines, et see on just see, mida ootas. Seejärel tunnistasin, et küll on lahe sõsar – muretseb ka minu eest.

15. augusti õhtul oli malevas paari jao jagu rahvast kuulamas ja meelde jätmas teavet ohutustehnika, kodukorra, kavandatud praktilise õppekava ja muu olulise kohta ellujäämiskursusel. Seejärel kontrolliti varustust ja juba tuligi kiire korraldus istuda Unimogi. Sõitu Tartust Nursipallu saatis autos istujate lauljoru.

MIS MAGAMINE SEE OLGU...

Paaritunnise kastis loksumise järel olime tuttavas laagripaigas. Instruktorid andsid õhtused ülesanded ja jagasid laiali elementaarsed tööriistad

mõnepäevase olme korraldamiseks. Et see oli nn linnaellujäämiskursus, anti meile katusealune elupaik. See räämas hoone tuli korrastada nii, et seal saaks magada, süüa ja pesta. Jao liikmed jagunesid lahingupaarideks ja nii algas ööpimeduses tualeti, köögi ja magamistoa ehitamine. Oli ka stiimul: kui instruktorid tunnistavad köögi tervisekaitsenõuetele vastavaks, saame teatud koguse mingisuguse eine toorainet.

Tegusalt ja targalt toimetanud, saime hakkama köögiga, auhinnaks karp külmutatud kanapugusid ja kaks pakki makarone. Võttis aega mis võttis, aga hommiku hakul oli meil õhtusöök valmis.

Kuid juba kell seitse hommikul äratas instruktori hää l meid kogunemisele. Ja siis sealt tuli: “Kaitseliitlased, noorkotkad ja kodutütred ehitavad teist mitu korda parema tualeti ja mis magamine see olgu – peaaegu palja põranda peal... Täna tuleb teil uus köök ehitada, sest see köögiahi jääb saunaahjuks. Teil seisab seega ees köögi ja sauna ehitus.” Rahvas kuulas, ninad norgus. Siis läks lahti vilgas töö. Kogu grupp oli

nagu mesilaspere – kõik teadsid, mida ja kuidas teha. Sest taas oli stiimul: kui ka uus köök vastab tervisekaitsenõuetele, antakse midagi, millest süüa teha.

Uus köök valmis, mindi õhinal instruktorit kutsuma. Saime köögile tunnustuse ja tänu sellele kolm toorest sejalga, kaks purki ube, paki jahu, paki koogipulbrit ja pudeli õli. Mitmetunnise keetmise järel hargnes liha viimaks kontide küljest ja ube lisades saime sejalgadega oasupi, lisaks igale sööjale üks pannkook. Päeva jooksul kogusime juurde tarkust valguse saamiseks ja hoidmiseks. Õhtu naelaks oli suur saunaskäik. Instruktorite sõnul polnud nad oma elu jooksul varem nii heas saunas käinudki.

KOERAST KAVALAMAD

Kolmanda päeva hommikut elavdas mehine katsumus tulla toime koera ja koerajuhiga. Enne aga tuli viia laagripaik tagasi samasugusesse seisukorda, nagu see oli olnud meie saabudes. Lõhkuda on ju lihtne, aga üks sa proovi nii kiiresti ehitada! Ent kell kümme olime kui üks mees rivis, valmis täitma viimast lahinguülesannet. Aeg hakkas tiksuma meie kahjuks.

See räämas hoone tuli korrastada nii, et seal saaks magada, süüa ja pesta. Jao liikmed jagunesid lahingupaarideks ja nii algas ööpimeduses tualeti, köögi ja magamistoa ehitamine.

Ees rõõmsaid ja elevil nägusid nähes saime aru, et ega võitjad olnud ainult meie, oli veel teisi, kes koera üle kavaldasid.

Ellujäämiskursusel tuleb see hoonevare korrastada nii, et seal saaks magada, süüa ja pesta.

Hoone kohandamisel tehtavate tööde seas oli ka koristamine.

TEAVE:**Millega tegu?**

Ellujäämiskursus III ehk ellujäämine linnatingimustes (I kursus on ellujäämine suvel metsas, II ellujäämine talvel metsas).

Kes osalesid?

Kaitseliidu Tartu maleva 12 kaitseliitlast ja Naiskodukaitse Tartu ringkonna neli tegevliiget.

Mis oli selle mõte?

Anda vajalikke teadmisi ja oskusi ellujäämiseks linnatingimustes. Kõik osalejad said vastava tunnistuse, lisaks tuli käskkiri kursuse lõpetamise kohta.

Kes aitas ellu viia?

Kaitseliidu Tartu maleva nooreinstruktor vanemseersant Raivo Harak vastutas õppuse eest, instruktor oli vanemveebel Toomas Tõnisson Kaitseliidu Rapla malevast. Meditsiini tagas lipnik Anne Altmäe, koerajuht oli Peeter Vister Eesti Politseist (inimese otsimine kolmandal päeval).

Lahingupaarilisega otsustasime valida koeraga jälitajate eest põgenemiseks maastiku kõige raskema osa. Müttasime märjas pinnases, läbisime pakse padrikuid, lõpuks leidsime kraavi ja siis tundus, et kui me seda pidi liigume, oleme kindlasti pääsenud. Nii see oligi. Kohutumispaika liikusime alles ülesande lõpetamise märguande peale. Ees rõõmsaid ja eevil nägusid nähes saime aru, et ega võitjad olnud ainult meie, oli veel teisigi, kes koera üle kavaldasid. Kuts nuusutas meid kõiki hoolega ja ilmselt salvestas lõhna ninna.

Sellega oli kolmepäevane linnaellujäämiskursus läbi. Taas autokastis linna poole sõites ei kostnud enam lauljoru, vaid igaüks vaatas mõtetes oma filmi kolmest möödunud päevast. **KK!**

Ellujäämiskursuslased sauna ehitamas. Hiljem tödesid instruktorid, et nad pole elu sees nii heas saunas käinud.

MALEVATES**HIUMAA MALEVKOND****HIIDLASED KÄISID SOOMES LASKMAS**

Septembrikuu teise nädala lõpul külastasid Hiiumaa kaitseliitlased ja Militaarjaloo Seltsi liikmed Soomet, kus osaleti Savonlinnas praktilisel laskmisel ja laskeõppusel. Sealne reservväelaste organisatsioon on Soome järjepidevaim ja seega ka vanim – 2006. aastal tähistas organisatsioon 70. aastapäeva. Lisaks külastasid hiidlased Kuivasaari restaureeritud 12-tollist rannakaitse kaksiktorni ja seal eksponeeritud rannakaitse suurtükiväe suurtükke, sõjaajaloonäitust Kerimäel, Mannerheimi staapi ja sidekeskust ning jalaväemuuseumi Mikkelis, Parola tankimuseumi ja Soome suurtükiväemuuseumi Hämeenlinnas.

VALGA MALEV**JÕUSTRUKTUURIDE JALGPALLIMATŠIL VÕIDUTSESID POLITSEINIKUD**

Valgamaal peeti järjekordne kaitseliitlaste ja politseinike sõpruskohtumine jalgpallis. Võidukad olid politseinikest jalgpalliharrastajad, kes saatsid viis palli vastase väravasse, samas kui nende enda väravasse pääses vaid üks kaitseliitlase löödud pall.

Valgamaa maleva au eest sööstis võistlustulle Marika Samuulina, Igor Koroljov, Andres Mets, Hare Unt, Taavi Arna, Erik Hajetski, Ants Kronberg, Kaimo Vahtra, Peeter Land, Anton Dontsov, Kalvi Kaart, Andrus Poola, Rauno Rätsep ja maleva pealik Rein Luhaväli. Politseijaoskonna jalgpallimeeskonda kuulusid Tõnu Ainsoo, Tõnu Stogov, Andres Saaron, Rene Sildnik, Toomas Joakit, Marek Käis, Meelis Lill, Andres Rosenberg, Tarmo Tapfer, Mario Kants, Arne Vihm, Raivo Laine ja ülemkomissar Tõnu Kürsa.

“Ühistreeningud ja sõpruskohtumised on kõige parem viis ametkondade koostöö süvendamiseks,” ütles Kaitseliidu Valgamaa maleva pealik kapten Rein Luhaväli, lisades, et politseinike ja kaitseliitlaste jalgpallivõistlust võib pidada juba traditsioonihõnguliseks. “Ka eelmisel aastal võtsid nimetatud jõustruktuuride jalgpallimeeskonnad teineteiselt mõõtu. Siis läks paremini Kaitseliidu Valgamaa maleva vutimeestel. Seda polnud vastasmeeskond ilmselt unustanud.”

Politseinike ja kaitseliitlaste jalgpallimeeskonnad pärast jalgpallimatši lõppu. Foto: Vello Jaska

Situatsiooniülesanded tegid meditsiinivõistlusest õppepäeva

Tekst: ANGELINA OBLIKAS, Naiskodukaitse Harju ringkond

Naiskodukaitstes on kogu aeg midagi õpitud. 6. ja 7. septembril oli neljaliikmelistel võistkondadel võimalus võrrelda oma teadmisi meditsiinis. Võistlusele registreeris 11 võistkonda: Harju, Pärnu, Valga, Tartu, Sakala, Jõgeva, Rapla, Põlva, Lääne ja Võru naiskodukaitsjad ning Valga kodutütred.

ALGUSEKS KARM SITUATSIOONIÜLESANNE

Esimese päeva situatsiooniülesanne oli üsna karm: kolm poissi läksid varemetsesse mängima, kus üks jäi voolu alla, teine lebas maja taga arteriaalse verejooksuga, kolmandal oli kinnine luumurd käel, lahtine luumurd jalal, roigas kintsus ning kõigele lisaks oli ta vajunud läbi põranda. Kannatanud olid niisiis tõsiselt vigastatud. Et see oli esimene ülesanne ja võistlejate pinge suur, olid ka vead kerged tulema. Teadsime kõik, et see on lavastatud ülesanne, aga et asi tundus nii tõene ja aeg oli piiratud, sattus osa võistlejaid ise "voolu alla", paljud ei leidnud kinnist luumurdu üles ning enamik tahtis luumurru ja kintsus oleva võõrkehaga noormehe august välja tirida. Akna taga oleva poisi arteriaalne verejooks jäi alguses koguni märkamatuks.

Pärast esimest situatsiooniülesannet saadi aru, kui rumalasti võib eksida. Lohutasime end sellega, et päriselus me nii ei tee. Samal päeval õpetati ka elustamist, andsime üksteisele stabiilseid küliliasendeid, proovisime läbi kõik võtted, kuidas kannatanuid ohutusse kohta viia ning vaatasime õppefilmi. Väga tänuväärne oli, et korraldajad näitasid videofilmi, mida pidime analüüsima nii individuaalselt kui pärast ka rühmatööna. Filmitud oli autoõnnetust ja näidati, kuidas noored üritavad abi anda. Rühmatöö tulemusena näeb hulga rohkem positiivset, sest individuaalselt nähakse tavaliselt negatiivset. Samas oli näidatu ülimalt loomutruu, sest seal oli väga palju oskamatust.

TEINE PÄEV TÕI ENESEKINDLUST

Teiseks päevaks oli kavandatud kaks situatsiooniülesannet. Naised ei olnud enam nii ärevil ning kannatanuid mindi abistama rahulikult ja suurema teadmistepagasiga.

Esimeses ülesandes oli kaks autot kokku põrganud. Ühes autos oli teadvuseta autojuht väikese peahaavaga ning last ootav ema, kellel polnud vigastusi. Autojuht oli üsna kogukas inimene ja kes jaksas ta

õigesti välja lohistada, sellel ununes peahaav kinni siduda. Kes aga loobus autojuhi väljatoomisest, tegi võimsa sideme pähe ja andis mugava asendi. Kõik olid väga abivalmid noore ema abistamisel, kuigi tema oleks ka üksinda hakkama saanud. Teises autos oli krampides autojuht ja hüsteeriliselt karjув kaassõitja. Üksjagu aega kulus, kuni päästjad said aru, et autos oli olnud ka laps.

Kiirabi kutsumine tundub elementaarne ja lihtne, aga kui oled kriitilises olukorras, ei olegi nii kerge selle peale tulla ja hädaabinumbrile helistada.

Laps oli eemal põõsastes ning kes ta üles leidsid, need ka tublilt elustasid kuni kiirabi saabumiseni. Ülesanne ei olnud raske, kuid ärevuses ja ajanappuses tehti apsakaide.

Teine ülesanne oli peredraama, kus purjus pereema lõi kaikaga pereisale korraliku peahaava. Nurgas voodis oli surnud imik ning teises toas veenid läbi löiganud peretütar ja šokis vend. Ülesande tegi raskeks see, et kannatanud olid eri tubades ja pereema oli sedavõrd agressiivne, et teda võinud kellegi lähedusse lasta. Kiirabi kutsumine tundub elementaarne ja lihtne, aga kui oled kriitilises olukorras, ei olegi nii kerge selle peale tulla ja hädaabinumbrile helistada.

Kahepäevane võistlus-õppepäev oli ülimalt kasulik. Juurde sai innustust ja palju uusi teadmisi. **KK!**

Naiskodukaitse Põlva ringkonna võistkond lahendamas situatsiooniülesandeid. Iga viga vähendab võidulootust.

Fotod: 2 x Merlit Maask

Ilmus raamat Naiskodukaitse ajaloost

Foto: Taive Kuuse

Naiskodukaitse tähistas organisatsiooni 81. aastapäeva 30. augustil Palmse mõisas piduliku koosviibimisega. Ürituse raames esitleti leitnant Riina Nemvaltsi Tartu Ülikooli ajaloo osakonna bakalaureusetöö alusel koostatud ülevaateraamatut “Naiskodukaitse 1925–1940 ja 1991–2002: ideed ja tegelikkus”.

AJALUGU KAANTE VAHEL

Naiskodukaitse esinaine Airi Neve rõhutas raamatu väärtust. “On teatud ära tänuväärne töö, millega tutvumisest saame kõik rõõmu ja kasu, et suurendada oma teadlikkust Naiskodukaitse ajaloost ja arengu- loost,” ütles ta.

Praegune Kaitseliidu Kooli ülem leitnant Riina Nemvalts meenutas, et raamatuks köidetud materjali kirjutamine oli raske, aga huvitav töö. Uurimustöö on kirja pandud kuus aastat tagasi ja kui ta alustaks kirjutamist nüüd, oleks selle sisu ilmselt suuresti teine. “Seda kindlasti mitte raamatus olevate faktide osas, vaid järeltunde, teemapüstituste ja lahtikirjutamise osas, sest olen nende aastate jooksul kasvanud koos organisatsiooniga,” ütles Nemvalts. Ka raamatu eessõnas kinnitab autor, et Naiskodukaitse kuulumisel on

Leitnant Riina Nemvalts kirjutab värskelt ilmunud raamatusse autogrammi.

olnud tema elus väga tähendusrikas ning isiksust kujundav osa.

RAAMAT KINGITUSEKS

Leitnant Nemvalts tänas bakalaureusetöö kirjutamisel ja raamatu kirjastamisel abiks olnud inimesi: endist ülemat kolonelleitnant Teet Kivissoni, Naiskodukaitse Tartu ringkonna liikmeid Kairit Hennot ja Virge Prank-Vijardit, Tallinna ringkonna liikmeid Kristi Raed ja Merike Jürjot. Suur tänu kuulub töö juhendajale emeriitprofessor

Elle Vunderile. Pidulikust aastapäevapeost võtsid osa esindajad kõigist Naiskodukaitse ringkondadest, organisatsiooni sõbrad ja koostööpartnerid. Kõik aastapäeval osalenud naiskodukaitsjad said Riina Nemvaltsi raamatu omanikuks, soovijad palusid raamatusse ka autori autogrammi.

Riina Nemvalts kuulub Naiskodukaitse alates 1993. aasta sügisest. Ta on Naiskodukaitse Rapla ringkonna tegevliige ja Naiskodukaitse keskjuhatusse liige. **KK!**

KARIN KIVI KOORDINEERIB NAISKODUKAITSE TÖÖD PÕLVAS

Naiskodukaitse Põlva ringkonna instruktorina on 1. septembrist ametis Karin Kivi. Esimese töökuu jooksul sättis ta korda Naiskodukaitse dokumendid. “Vabatahtlikuna ei suuda ikka paberimajandust nii eeskujulikult pidada kui vaja, suur osa tööd tuleb nüüd tagantjärele üle vaadata ja korrastada,” ütles Kivi. Kindlasti on tal kavas edaspidi ka ringkonna üritusi korraldada ja muus mõttes naiste tegevusel hoog sees hoida.

Karin Kivist sai naiskodukaitsja 1996. aastal. Kahe aasta pärast valiti ta Naiskodukaitse Põlva ringkonna aseesinaineks, aasta hiljem juba esinaineks. Tema juhtimisel tegutses Põlva ringkond kuus aastat. Alates 2005. aastast jätkas ta Naiskodukaitse te-

gevliikmena, kuuludes ringkonna juhatusse. Karin Kivi töötas seitse aastat Kaitseliidu Põlva maleva instruktor-noortejuhina. Tema korraldada oli Noorte Kotkaste töö.

Otsus vahetada noorteinstruktoriga samaaegselt malevas Naiskodukaitse instruktori koha vastu tuli kergelt. “Olen Naiskodukaitse tegevusega hästi kursis, ka malevapealiku soov oli mind Naiskodukaitse instruktorina tööle rakendada,” ütles Kivi. Ta lisas, et seitse aastat noortekotkastega tegelemist hakkas ennast tasapisi ammendama. Tal oli hea meel, et alates 1. septembrist töötab Põlva malevas Noorte Kotkaste instruktor-noortejuhina endine kehalise kasvatusõpetaja ja aktiivne naiskodukaitsja Maive Tõemäe. **KK!**

Naiskodukaitsjad käisid külas Vantaa reservväelastel

Tekst: KRISTEL KITSING,
Naiskodukaitse Tartu ringkonna
avalikkussuhete juht
Fotod: EVA NESSLER,
Naiskodukaitse Tartu ringkonna
juhatuse liige

On varahommik. Kell näitab pea seitse, kui Tartus Vanemuise parklasse hakkab kogunema aina enam Naiskodukaitse Tartu ringkonna liikmeid. Kallistused, rõõmsad ja virged hommikused näod. Kes aga haigutab ja nõuab kohvi? Üks naiskodukaitsja pole kiirete hommikuste toimetuste tõttu veel seda er-gastavat vägijooki rüübata saanud. “Bussis kohvi ei joo,” kõlavad bus-sijuht Villu sõnad hommikul tunnil. “Pähh, hapud viinamarjad,” kadus meil igasugune kohvihimu. Nimed ja näod kontrollitud, võib reis Tallinna sadamasse alata.

Vantaa reservväelastele (*Vantaan reserviläiset ry*, VaRes) sõidetakse külla kaheks päevaks (18. ja 19.

augustiks). Tartu naiskodukaitsjate kõrval osalevad sõsarad Sakala ringkonnast ning Naiskodukaitse instruktor Võrust. Kokku on reisilisi peaaegu kakskümmend.

IDEEST TEOSTUSENI

Naiskodukaitse (NKK) Tartu ringkonnas veel liikmekandidaadi staatuses olev Anne-Ly Matinheikki tunneb vajadust anda oma panus organisatsiooni hüvanguks. Ta on viimased kuusteist aastat elanud Helsingis, ent endiselt Eesti kodakondne. Soomes on Anne-Ly oma

Umbes 20 km kaugusel Helsingist kohtume Vantaa Reservväelaste Liidu liikmetega esimest korda ja asume kohe võistlustulle.

mehe Esa Matinheikki õhutusel liitunud Vantaa Reservväelaste Liiduga. Anne-Ly ise arvab, et ehk pidas mees teda üksjagu militarismihuviliseks, et kaasata laskeharjutustele.

Seeme mulda pandud, hakkab see idanema ja kiirelt kasvama. Peagi vohab idee nii suureks, et ei saa arugi, millal jõuab Anne-Ly siinpool merd külastust organiseerida.

Umbes 20 km kaugusel Helsingist kohtume Vantaa Reservväelaste Liidu liikmetega esimest korda ja asume kohe võistlustulle. Uksekella vajutus avab meile Tikkurila lasketiiru ukse, kus meid rõõmsalt tervitavad seersant Niko Niemistö ja veebel Hannu Ilonummi. Seersant Niemistö on ühtlasi Vantaa Reservväelaste Liidu esimees.

NKK versus VaRes

Kohe-kohe on selgumas spordipüstitolite Ruger ja Benelli laskmises kõige sirgema käe ja selgema silmaga naised. Naiskodukaitse eest lähevad võistlustulle viis kanget naist: Merlit Maask Võru ringkonnast, Tiina Türk Sakala ringkonnast ning Helen Saal, Aleksandra Zaverjuhha ja Eva Nessler Tartu ringkonnast. Vantaa reservväelasi-naisi esindavad Terhi Anttila, Annastina Reims, Eija Härkönen, Anne Tammimäki ja Anne-Ly Matinheikki. Julge hundi rind on rasvane! Pikast reisist väsinud silmad õnneks seletavad veel märklehti.

Naiskodukaitsjad lasevad Rugerist ja Benellist esimest puhku. Seekord

Laskevõistlused Vantaas 18. augustil 2008: vasakult Eija Härköneni, lipnik Anne Tammimäki ja Merlit Maask.

Tikkurila lasketiirus (vasakult): Helen Saal, lipnik Anne Tammimäki ja veebel Hannu Ilonummi.

Sipoo suvilas (vasakult): Liisa Aru, Kristel Kitsing, Anne-Ly Matinheikki, Anne Korkalainen, veebel Olli Korkalainen ja seersant Niko Niemistö.

Major Mikko Paiho Malmi lennuväljal ringkäiku juhtimas.

tuleb neil võistkonnana soomlannadele alla vanduda. Individuaalarvestuses jääb Merlit Maask (136 punkti) kõigest ühe punktiga alla I ja II kohta jagama jäänud Anne Tammimäkile ja Eija Härkonenile, kes mõlemad lasid välja 137 punkti. Pole hullu, Merlit Maask toob Vantaast pronksi ja Gerd Kanter päev hiljem Pekingist kulla – oleme omadega igati mäel. Siinkohal lõpetan veebel Ilonummi sõnadega, et esimene kord on katsetus, teine kord juba traditsioon – seega järgime head tava ja loodame VaRese liikmeid järgmisel suvel Tartus ja Võrus vastu võtta. Tulevaks kohtumiseks on meil võimalus oma kätt harjutada ja laskeoskusi parandada.

Pärast võistlust saab iga soovija võistluspüstoleid proovida. Naiste silmad säravad ja veebel Ilonummi rõõmustab, et saab laskefanaatikuna õpetussõnu jagada. Esimese ringi lasketabamus mind ei rahulda. Seepärast saab instruktoriga sõlmitud kokkulepe, et kui tema õpetussõnad lähevad asja ette ning töötavad kiirelt ja parandavad tabamistulemusi, loovutan talle Eestist kaasa ostetud šokolaadid. Ja õpetussõnad lähevad asja ette: teisel ringil paraneb tabavus märkatavalt.

Reservväelaste Liit (*Reserviläisliitto ry*, RES) on asutatud 1955. aastal. Sinna kuulub 18 maakondlikku osakonda ja 357 liikmesorganisatsiooni. Praegusel ajal on RESil liikmeid 34 000.

VANTAA RESERVVÄELASTE LIIT

Vantaa Reservväelaste Liit on RESi allorganisatsioon. Loomisaegadel tegutses Helsingi reservallohvitseride ühenduse Tikkurila osakonna nime all. Nimesid on aastate jooksul palju vahetatud. 1995. aasta sügis koosolekul otsustati nimeks võtta *Vantaan Reserviläiset ry* ning selle nime all tegutsetakse tänini. Aastast 1996 võib VaRese liikmeks astuda juba Soome kodanik.

12. mail 1980 loodi liidu juurde naisosakond. Selle aktiivseim tegutsemisaeg oli 1980.–1990. aastad. Naisi on liidus tänini, aga vähe. Praegu tegutsevad naised VaRese all ühtse liiduna, mitte eraldi jaoskonnana.

1. oktoobril 1983, mil VaRes tähistas 25. tegutsemisaastat, õnnistati sisse ka Vantaa Reservväelaste Liidu lipp.

Naiskodukaitsjad lasevad Rugerist ja Benellist esimest puhku. Seekord tuleb neil võistkonnana soomlannadele alla vanduda.

Tänavu tähistab VaRes 50. aastapäeva. 2007. aasta novembri seisuga kuulub sellesse 554 liiget. Aastal 2007 liitus ühendusega üle saja liikme ja sel aastal on kasvutendents olnud sama. Igal aastal lahkub VaResest umbes 25 liiget. VaRese liikmed armastavad väga laskmas käia. Lastakse nii spordikui ka lahingurelvadest. Tikkurila spordihoonelasketiir on peamine koollitus-, harjutus- ja võistluskoht, mis kogub juurde üha enam uusi harrastajaid. VaRes korraldab ka värvikuulimänge ja laskelaagreid ning viimasel ajal on hakatud tegelema enesekaitsetreeningutega.

VASTUVÕTT SIPOOS

Õöbimispaik ootab Helsingist umbes 40 km kaugusel Sipoos. Bussist kohvleid maha tõstes käib peast läbi küsimus, et kas hakkame pimedas orienteerumist harjutama. See ülesanne meid siiski ei oota. Suvilas võtab meid vastu VaRese endine esimees veebel Olli Korkalainen abikaasa Annega. Olli oli kulutanud palju energiat meie reisi õnnestumiseks. Meid haaravadd endasse kodune õhkkond, võraturat loodus ja värske õhk. Saungi on juba soe. Naised tunnevad end hubaselt ja vabalt, kuigi väsimus on juba kontides.

Enne täielikku pingelangust tuleb üksteisega lähemalt tutvust teha. Peame võõrustajatele ettekande oma organisatsioonist ja tegemistest. Usun, et pärast Lõuna piirkonna vanema Liisa Aru külakostiks toodud karaski söömist ning sinna juurde jutustatud elulist lugu rahvustoidust ei teki võimalust, et soomlastest võõrustajad unustavad eesti rahvusroa kama. Kui küsimustele vastatud ja ülevaade oma organisatsioonist antud, saame rohkem teada ka Vantaa Reservväelaste Liidust. Meeldiv õhtupoolik jätkub õhtusöögi ja saunaga. Juttu jagub hiliste tundideni.

“Äääraaaatuuuus!” See mõjub kõigile kui häiresignaal. Ei anna ma naistele võimalust hommikul pikalt magada. Pisike kontroll narivoodite vahel ja saabki veendunud, et kõik on viimaks silmaluugid lahti saanud.

HELSINGI PIIRIVALVE LENNUÜKSUSES

Alustame oma päeva Malmi lennuväljal Helsingi piirivalve lennuüksuse külästusega. Vastu on meid

võtmas ja väikest ringkäiku juhatamas major Mikko Paiho. Soome piirivalve lennuüksuse keskused asuvad Helsingis, Rovaniemis ja Turus. Turu piirkond on neist kõige suurem. Helsingi piirivalve lennuüksus korraldab põhiliselt patrull-lende ja on vajadusel abiks ka õnnetuste korral. Näiteks Estonia huku ajal ja Peipsi järve ääres puhkenud metsatulekahju kustutamisel on nende abi olnud hindamatu.

Helsingi piirivalves on kasutusel kolm Itaalias toodetud merepäästekooperit AB-412 (kiirus 240 km/h) ja üks AB-206 Jet Ranger kerghelikopter (kiirus 200 km/h). Kooperid on valmistatud 1970. aastatel ja major Paiho sõnul vahetatakse need lähiaja (aastatel 2008–2010) uuemate ja parema sooritusvõimega helikopterite vastu välja. Senistel lennumasinatel on originaaljuppidest alles vaid kere, kõiki muud vidinad on paigaldatud uued. Kui teil on nt 1970. aastate Ford Escort MK1, siis palju teil sel-

le väljalaskeasta autost algset alles on? Ringkäigul saavad naiskodukaitsjad ka ise kopterisse istuda ja uudistada.

KOKKUVÕTTEKS

Teisipäeval ei saa me üle ega ümber Tuusula Lotta-muuseumi ja Helsingi sõjamuuseumi külästamisest. Põnevust jätkub kõigile. Sõjamuuseumis on näitus Soome kaitseväest aastatel 1918–2008 ning silmailu ja uudistamist jagub 20 000 eksponaadi tõttu lausa kaheks tunniks. Kui seal on turgutatud vaimu ja kogutud teadmisi, jääb kõigile ka aega Helsingi vaatamis-

väärsustega tutvumiseks ja meenete soetamiseks.

Tuleval suvel loodame korraldada Vantaa reservväelastele vastuvõtu Tartus ja Võrus ning laskevõistluste rändkarika endale saada. Tänuõnad Kaitseliidu peastaabile, kes reisi teokssaamisele ja õnnestumisele kaasa aitas. **KK!**

Tänavu tähistab Vantaa Reservväelaste Liit 50. aastapäeva. 2007. aasta novembri seisuga kuulub sellesse 554 liiget.

Põlva maleva noortejuhid otsisid Vormsil õnnekivi

**Tekst: AILE VALS,
Kaitseliidu Põlva maleva
noorteinstruktor**

Augusti keskpaiku käis kümme-
kond Kaitseliidu Põlva maleva
vabatahtlikku noortejuhti Lään-
e-Eestis. Kõigepealt peatuti Eesti
suuruselt neljandal saarel Vormsil,
seejärel puhati Ridala vallas Topu
sadama lähedal ning lõpuks külas-
tati Haapsalus Valge Daami päevi.

VORMSIL POLEGI NOORKOTKAID- KODUTÜTREID

Vormsi, kus peatuti Rumpos Mäe talu hubases ja romantilises saunamajas, tervitas lõbusat reisiseltskonda tuule ja paduvihmaga. Ent saar pakkus tõeliselt palju vaatamisväärsusi. Omal käel uudistasime rannavetes hulpivaid millimallikaid ja kadakate vahel ekslevaid kodukitsi, ent nägemata jäid kuskil sealsamas läheduses elutsevad mägiveised. Et seltskonnas oli pedagooge, pakkusid võõrustajad võimalust uudistada ka koolimaja ja lasteaeda. Põnevad ideed tulevasteks kodulaagriteks olid seinalehelt võtta. Saime teada, et Vormsi põhikooli 15 õpilase hulgas pole ühtki noorkotkast ega kodutütart, aga võiks ju olla.

Nägemata ei jäänud ka Vormsi kohalik "Aljoša". Rüüpasime vett terve allikast, vaatasime üle ligi 300 ratasristiga surnuaia, külastasime kauplust, kõrtsi ja täiesti töökorras tuuleveskit. Meeliülendav oli viibida kaunilt restaureeritud Vormsi kirikus, kus koos teiste külalistega võeti üles mitu lauluviit.

ÕNNEKIVI TASKUSSE

Saime rohkelt teavet saare ajaloost, tänapäevast, loodusest ja inimestest. Vormsi lääneranniku rannajoon oli kaugele ulatuv ja silmale nauditav ning kogu rannariba kattis põnev kiviklibu. Lubatud viiosteist

Põlva noortejuhid Vormsi saarel uusi ideid ja tegutsemistahet otsimas.

Põlva noortejuhid otsivad Vormsi saare läänerannikul õnnekive, mis tooksid neile edu töös kodutütarde ja noorkotkastega.

minutit kulutas seltskond auguga "õnnekivi" otsimiseks.

Praamil olles tundsin ehtsat meretuult, mis veesõiduki lähedalt vilutu kiskus. Teise öö veetis reisiseltskond Läänemaal Ridala vallas Topu sadama lähedal, viimase reisipäeva

aga Haapsalus, nautides kaunist vana linna ja äsja avatud Valge Daami päevi.

Juhtidele korraldatud kolmepäevane õppereis väärilis oma nime, sest näha ja kogeda saime palju uut ning huvitavat. **KK!**

Õpilased annavad energiat

Tekst: MARI-ANNE LEHT,
Kaitseliidu Võrumaa malev

Õpilastega tegelemine annab energiat ja me tunneme ennast noorte keskel samuti noortena, nimetasid kolm Võrumaa kooliõpetajat rühmajuhti kahe peamise noortega tegelemise põhjusena.

Kaitseliidu noorteorganisatsioonis tegutsemine on maal elavatele lastele tihti ainus võimalus õppetööst vaba aega arendavalt ja põnevalt sisustada, sellepärast on Kodutütarde ja Noorte Kotkaste üritustel ülekaalus maakoolide õpilased. Maakoolide kodutütarde ja noorkotkaste rühmade juhid ütlevad nagu ühest suust, et lapsed ootavad kõiki üritusi, sest nad tahavad sisukat vaheldust ja naudivad oma tegemisi.

LAAGRIPISIKUGA HELJU SARAPUU

Helju Sarapuu on Vastseliina gümnaasiumi algklasside õpetaja. Kodutütarde ja Noorte Kotkaste rühma juhina tegutseb ta viiendat aastat ja on kooli esimene täiskasvanust noortejuht. Rühma enam kui 60 last moodustavad ligi viiendiku maagümnaasiumi õpilastest. "Varem korraldasin oma klassile kahepäevaseid laagreid, kus oli kindlasti

maastikumäng, lõkkel toidu valmistamine ja teisigi üritusi, sellepärast pakutigi mulle rühma juhtimist," ütleb sügisel 24. õpetaja-aastat alustanud naine. Vahvaimaks ja sisukaimaks ürituseks peab ta tänavu ühes Võrumaa turismitalus peetud kahepäevast laagrit, kus osalesid ligi pooled rühma lapsed.

"Esimesel päeval tegime kuuekilomeetrise matka, mille ajal tutvusime kohalike vaatamisväärsustega, nagu Kuldar Singi mälestuskivi, Piiskopikivi, ristipuud. Öhtul oli male- ja kabeõppus, kus oskajad õpetasid algajaid," meenutab ta ja lisab, et enne magamaminekut mängisid lapsed kitarri ja laulsid.

Teisel päeval oli kavas maastikumäng, kus esimeses punktis leitud kiri suunas teise jne.

"Lapsed tahavad kogu aeg midagi teha, tihti tulevad ja ütlevad, et õpetaja, lähme jälle laagrisse. Nad tahavad koos olla, looduses viibida, ise otsustada, mida süüa teha ja muudki," märgib Sarapuu, kes on lastele korraldanud suusa- ja orienteerumiskursusi, samuti Kodutütarde oskuskursusi. Kuna ta on maakonnas tuntud liivatrükimeistrina, valdavad seda tehnikat kõik tema rühma kasvandikud.

Rühmajuht peab oskama lapsi motiveerida, tegema tihedat koostööd lastevanematega, olema hea organisator, tundma kohalikke kultuurilugu ja tal peab piisavalt aega olema. "Tihti looduses käivad lapsed on tervemad ja teotahtelisemad, sest loodusest saavad nad energiat. Ise saan lastelt energiat ja ideid uueteks üritusteks," ütleb ta, lisades, et viib sügisel rühma Meenikunnu rabasse sootaimede ja lähedalasuvasse tallu lindudega tutvuma.

PARIMA RÜHMA JUHT MAIRE NIRK

Maire Nirk töötab Haanja-Ruusmäe põhikooli muusikaõpetajana ning juhendab Haanja koolimajas kodutütred ja noorkotkaid kuue aastat. "Ma ei tahtnud, et lapsed juhendaja puudumisel toredatest ettevõtmistest ilma jäävad, sest täiskasvanuta ei saa nad kaugemal korraldatavatele üritustele minna. Arvasin siis ja arvan ka praegu, et jaksan seda tööd põhitöö kõrvalt teha, sest mulle meeldib lastega tegelda," räägib ta. Haanjas õpib ligi 60 last, neist pooled on kodutütred või noorkotkad.

Ta on tähele pannud, et lapsed naasevad nii piirkondlikust kui ka maakondlikust laagrist alati positiivsete emotsioonidega, sest nad õpivad seal alati midagi uut ja põnevat. Mullune vahvaim üritus oli talvapäev Kiidil. Paar aastat tagasi tuli rühm jalgratastega Haanjust Kuperjanovi pataljoni uudistama. Seda rattaretke plaanib Nirk tänavu korrata. Loomulikult on Haanjas au sees suusavõistlused.

"Lapsed on õppinud siidi- ja liivatrükki, villaseebi tegemist, võistelnud erinevatel aladel, nagu orienteerumine ja tuletõrje," loetleb ta ja lisab, et maalapsed võtavad üritustest väga aktiivselt osa.

Mullu oli Maire Nirgi juhendatav rühm maakonna parim, sest lapsed osalesid peaaegu kõigil üritustel ja

Varem korraldasin oma klassile kahepäevaseid laagreid, kus oli kindlasti maastikumäng, lõkkel toidu valmistamine jm, sellepärast pakuti mulle rühma juhtimist, ütleb sügisel 24. õpetaja-aastat alustanud Helju Sarapuu.

Maakoolide õpilastele peab õppimise kõrval ka muud arendavat pakkuma, siis ei hakka nad vabal ajal mööda küla ringi hulkuma, lausub Jana Kähr.

seda edukalt. Selle eest premeeris Kaitseliit neid sõiduga Tallinna lähedale Vembu-Tembumaale, kus tänava kõik nagu üks mees ära käisid. Paljud olid seal esimest korda. Osale maal elavatele lastele on oluline ka see, et nad peavad Kaitseliidu korraldatud üritustel osalemise eest vaid sümboolset tasu maksma, mida suudavad tasuda ka tagasihoidliku sissetulekuga pered.

Kõik lapsed tunnetavad juhi hoolitsust. Kui ta vahel ei saa kohe kaasa minna, helistab ta lastele väga tihti, sest soovib, et kõik laabuks. Maire Nirk ütleb, et teda tõmbab noortega tegelemine. "Püüan noori igati mõista ja sõbraks olla, sellest on kasvanud vastastikune usaldus," selgitab ta.

ARENDAVAT TEGEVUST PAKKUV JANA KÄHR

Jana Kähr on Kääpa põhikooli huvijuht-klassijuhataja. Kodutütred ja noorkotkaid juhendab ta juba üle kümne aasta. "Lähedal elav erksa meelega vanahärra Kalle Arumäe ütles Eesti Vabariigi aastapäeval, et isamaa-armastust saab noortes paremini kasvatada, kui nendega pidevalt üritusi läbi viia ja Eesti ajaloost rääkida," meenutab ta. Algusaastatel liitusid organisatsiooniga noored, kes ei leidnud endale mujal tegevust ega olnud ka spordiga sina peal.

"Meenuvad kaks vaiksemat poissi, kes tulid küsima, kuidas nad saavad noorkotkaks astuda. Neist said

aktiivsed noorkotkad, üks on juba kaitseliitlanegi," räägib Kähr. Vahepealsetel aastatel astuti noorteorganisatsiooni tagasihoidlikumalt, viimasel ajal on huvi noorkotkaste ja kodutütarde tegemiste vastu kasvanud ka linna lähedal asuvas koolis. Kääpa koolis käib ligi 150 õpilast, kellest Kaitseliidu noorteorganisatsiooni kuulub 38.

Noored on käinud nii jalgsi- kui ka jalgrattamatkal, laagrites, lasknud vibu, võistelnud males ja kabes, õppinud sõlmede tegemist jne. Alklassilapsed ootavad laagrit kõige rohkem, sest neile kui äsja astunutele on kõik uudne. Pärast laagrit räägivad lapsed tükk aega vaimustunult, mida nad seal õppisid ja tegid.

Jana Kähr lausub, et kodutütred ja noorkotkad austavad isamaad rohkem, sest organisatsiooni vastuvõtmisele eelneb õppeperiood, mil neile tutvustatakse riigi sümboolikat, Kodutütarde ja Noorte Kotkaste kombeid, organisatsiooni juhte ja aastapäevi. Ta korraldab noortele ka isamaateemalisi viktoriine ning jutu- ja luulevõistlusi.

"Maakoolide õpilastele peab õppimise kõrval ka muud arendavat pakkuma, siis ei hakka nad vabal ajal mööda küla ringi hulkuma," lausub Kähr ja lisab, et jätkab tööd noortega. "Mind tõmbab töö noortega, sest see annab energiat ja nii tunnen ennastki nooremana."

MALEV TUNNUSTAB

Võrumaal on 21 vabatahtlikku rühmajuhiti, enamik neist on naised. Maleva noortejuhid on juba neli aastat korraldanud neile tänuks vabatahtliku töö eest põneva reisi. Koos on käidud Leedus, Kihnul ja Ruhnul. Tänavu käidi mitmepäevasel paadimatkal Koiva jõel Lätimaal, kus juhtidel tuli ka ennast proovile panna.

Rühmajuhid ütlevad, et koosolemised ja -tegemised väljaspool tööd võimaldavad neil paremini üksteisega tutvuda ja silmaringi laiendada: "Need sõidud on tunnustuseks meie tööle, mida teeme missioonitundest ja vabast ajast." **KK!**

Mullu oli Maire Nirgi juhendatav rühm maakonna parim, sest lapsed osalesid peaaegu kõigil üritustel ja seda edukalt.

Noorteinstruktorid tutvusid turvalisuse tagamise võimalustega

Tekst: AILE VALS, noorteinstruktor, Kaitseliidu Põlva malev

Kaitseliidu noorteorganisatsioonide Noored Kotkad ja Kodutütred instruktorid osalesid 10. septembril Tallinna lähedal Männiku lasketiirus korraldatud õppepäeval. Neile esinesid piirivalve, päästeameti ja politsei esindajad. Päeva esimesel poolel anti ülevaate kolme kõnealuse ametkonna olemusest, põhiülesannetest, struktuurist ja tegevusest.

Pärast lõunat avanes noortejuhtidel võimalus tutvuda tegevuspunktides koostööpartnerite igapäevatööga. Politseiameti tegevuspunktis oli

juttu korterisse sissemurdmistest, käitumisjuhisest sellises olukorras, kriminalistide töö mittesegamisest jne. Kriminalistilt saime ideid mänguliseks tegevusteks noortega, et arendada laste tähelepanuvõimet ja õiget käitumismalli kriisisituatsioonis. Oluline on õppida kaitsma nii iseennast kui ka oma vara. Paljud vargused ja kuriteod saab ise ära hoida.

Päästeameti tegevuspunktis said kõik soovijad praktiliselt proovida pulberkustuti efektiivsust. Lisaks praktikale vaatasime õppefilme tule levimise kiirusest toas ning tulekahju tekkimise ja võimaliku ärahoidmise võimalusest kodus.

Kingituseks sai igaüks kaasa suit-suanduri.

Piirivalve tutvustas kõikvõimalikke isikudokumente, dokumentide turveelemente ja nende kontrollimise võimalusi. Vürtsi lisasid põnevad libadokumendid, mis on Eesti piirikontrollis ära korjatud.

Õppepäeva eesmärk oli anda Kaitseliidu noorteinstruktoritele ülevaade organisatsiooni koostööpartnerite võimekusest koduturvalisuse ja sisejulgeoleku tagamisel. Neid teadmisi saame nüüd kasutada igapäevases noortetöös seaduskuulekate kodanike kasvatamisel. **KK!**

ÜKS KÜSIMUS

Kotkajärvel 16.–23. augustini peetud skautide ja gaidide suurlaagris Muskoka 2008 osalesid Eestist teiste hulgas ka Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm ja Kodutütarde peavanem Angelika Naris. Neid kutsus ookeani taha Ameerika-Eesti Heatahtlik Selts (EABS) – nimelt on EABS juba 13 aastat andnud enam kui 40 kodumaal tegutsevatele skautlikule noortejuhile võimaluse külastada USA-d ja Kanadat ning osaleda erinevate programmide alusel korraldatavatel õppustel. Kotkajärve kaljusel kaldal elas loodusega ühes rütmis 245-liikmeline eesti skautide ja gaidide pere, kellest 42 noort olid laagrisse sõitnud Eestist ja 23 Ameerika Ühendriikidest. Angelika Naris osales laagris esimest korda, Silver Tamm käis seal ka mullu.

Kodutütarde peavanem Angelika Naris, millise kogemuse te Kanadast ja USAst kaasa töite?

Meelde jäi suur Eesti-armastus, mis selles laagris ja sealsete inimeste suhtumises silma hakkas. Laagris osalevad enamasti

väliseestlaste lapsed, kes osaliselt enam eesti keeles vabalt ei suhtlegi, aga Eesti on neil sügaval südames. Kohati jäi mulje, et väliseestlased, kes omal ajal Eestist sõjakoleeduste eest põgenesid, justkui tunnevad end süüdi, et nad siit lahkusid, ja elavad nüüd meie riigi eluolule väga kaasa. Sellises kodumaa-armastuses on palju, mida kõrva taha panna. Sain aru, et meilgi annab selles valdkonnas areneda.

Seelses laagris tegeldi palju hingeharidusega. Et Kanadas said kokku nelja Eestis tegutseva skautliku noorteorganisatsioonide juhid (lisaks meile olid kohal Eesti Skautide Ühingu peaskaut Siimon Haamer ja Eesti Gaidide Liidu peagaid Tiia Lillemaa), oli see ka hea võimalus omavahel pikemalt juttu vesta ja selgitada meie kõigi tegevuse põhimõtteid ja eesmärke. Loodan, et selline koosolemiskogemus tõi palju selgust meie organisatsioonide olemuse mõistmisesse ja rajas teed edaspidiseks tõhusamaks koostööks.

Ameerika-Eesti Heatahtlik Selts tundis huvi, kas saaksime võõrustada Ameerikas elavaid lapsi. Leppisime kokku, et kui on huvi, oleme valmis kutsuma neid oma laagrisse. Seega tõime teiselt mandrilt kaasa ka võimaluse jätkuvaks koostööks. **KK!**

Pealinnalaager pakkus põnevaid kohtumisi

**Tekst: ÜLLE RIISALU,
Kodutütarde Rapla ringkonna
Alu rühma vanem**

Kohtumine peaminister Andrus Ansipiga oli kõige huvitavam, arvasid paljud kodutütred pärast preemiapäevi 5.–8. augustini Tallinna pealinnalaagris, kus olid esindatud olid kõigi 15 Kaitseliidu maleva tüdrukuteorganisatsioonid.

99 REIBAST KODUTÜTART

Kuigi laagri esimesel päeval oli ilm üsna nutune ja külaskäik loomaaeda lõppes mõnelegi märgade riiete ja jalanõudega, ei heidutanud see tüdrukuid. Meeleolu oli reibas ja laagri avamisel Jakob Westholmi Gümnaasiumi saalis oli kodutütred koos juhtidega kokku 99.

Huviga sõideti Salmistu randa, kus algas Erna retke dessant. Enne põnevat vaatamängu oli aega ka ujumas käia ning kaunist merd ja mereranda nautida. Ja siis ta algaski – tõeline vee ja liiva vaatamäng. Kõrvulukustavate paukude ja kõrgatuste saatel tõusid veesambad mitmekümne meetri kõrgusteks, liiv tuiskas ning

suits ja toss muutsid piiratud ala nähtamatuks. Seda vaatamängu jätkus pooleks tunniks. Elamus Salmistu rannast oli meelde jääv.

PILK PIKA HERMANNI TIPUST

Päev, mil oli planeeritud külastada riigiasutusi, oli meeleolult pidulik. Esimene külaskäik tehti Riigikokku ja see lõppes Pika Hermannii tippu ronimisega. Eriliseks tegi selle see, et sinna tavaliselt turiste ei lubata. Loa andmise õigus on Riigikogu asespiikritel ja fraktsioonide juhtidel, nagu giid meile seletas.

Edasi viis tee Kaitseliidu peastaapi ja siis Stenbocki majja, kus üllatuslikult võttis kodutütred vastu peaminister Andrus Ansip isiklikult. Tal jätkus oma kiirete tegemiste vahel aga aega ka giidiks olla. Peaminister rääkis Stenbocki maja ajaloost, näitas ruume ja tutvustas ministrite tööd. Tund peaministriga möödus kiiresti ja lõpetuseks jagas Andrus Ansip kõigile soovijatele autogramme. Kõlama jäid tema õpetussõnad kodutütardele: ainuke tõeline varandus, mida koguda, on tarkus, mida suudate ära kanda kahe kõrva vahel,

ning hoidke oma isamaa puhtana ja korras! Peaministrist jäi mulje kui lahkest ja sõbralikust inimesest.

Kaunidust, ilu ja suursugusust saime nautida ka pealinna kõige ilusamas asumis Kadriorus. Seal külastasime presidendilossi ja Kadrioru lossi. Nautisime presidendilossi kaunit sisustatud ruume ja kuulasime giidi juttu. Aega jäi ka kaunis pargis jalutada ja lilleilu nautida.

PREEMIAPÄEVAD ON PARIMATELE

Sama huvitav oli ka viimase laagripäeva hommikupoolikul tehtud külaskäik Politseiametisse, kus küllastati juhtimiskeskust, politseimuuseumi, kuulati juttu ja vaadati filmi Eesti politsei tegevusest.

Nii saidki neli põnevat, õpetlikku ja harivat laagripäeva mööda. Kodutütred, kes selles laagris osalesid, olid õnnelikud, sest tavaõpilasena nendesse asutustesse ei pääse.

Kui oled aktiivne, kohusetundlik ja korralik kodutütar, on sulgi võimalik järgmisel suvel preemiapäevadele pääseda. **KK!**

Foto: Ülle Kaasik

Purilennukiga esimest korda taevas

Tekst: MARI-ANNE LEHT,
Kaitseliidu Võrumaa malev

Kõik oli vahva: kaaslased, juhendajad, lendamine ja muud tegevused. Nii iseloomustavad esimese hooga jutukamad kodutütred ja noorkotkad Põlvamaal Ridali lennuklubi territooriumil augusti eelviimasel pühapäeval lõppenud nädalast üleriigilist purilennulaagrit.

ESIMESEL RINGLENNUL

Kogemusi ja teadmisi said 19 noort kuhjaga, sest enamik sai just laagris aimu, mida tähendab purilennukiga lendamine ja mida tuleb selleks teada. Tõsine tegevus algas kohe majutuse järel, kui instruktorid rääkisid noortele lennuki ehitusest, seal paiknevatest seadmetest ja õpetasid nendega ümberkäimist. “Kõik lennud lendasime koos instruktoriga, kes kordas lennukis olulisemad asjad, nagu kus ja millisel kõrgusel

pöörata, alati üle,” täpsustab Aivar Voronov Kaitseliidu Võrumaa malevast. Instruktor Viktor Muni lisab, et iseseisvalt saab lennata alles pärast seda, kui on taevas all koos juhendajaga poolsada korda käidud.

Lennud algasid 300 meetri kõrgustest ringlendudest. “Esimese ringlennu ajal näitas instruktor kõiki lennunduse elemente stardist maandumiseni. Esimälendajad said sel ajal lendamisest maigu suhu ja selgus ka laagriliste kõrgusetaluvus,” räägib varemgi purilennukiga lennanud Mariliis Õun Tartu malevast. Enamik tegi just Ridali taevas all oma esimese lennu, mille eel tekkinud ärevust ei varjanud ükski kõneleja.

ÄREVUS OLI VAID ALGUSES

Kes seda tagantjärele enam täpselt mäletab, kui palju aega kulus, et

lennud saaksid alata, sest keegi ei riskinud esimesena lennuringile minna. Lõpuks ütles Aivar Voronov, et “hästi, ma alustan”. “Muidugi olin ärevil, sest purilennuk on ju mootorita. Mõtlesin, et äkki hakkab ka selles paha, nagu mul kunagi ühes väikeses “metsava-his” hakkas. Kehas oli tõusmise ajal küll imelik tunne, aga kui õhus olime, sain aru, et ei olegi midagi kolledat,” meenutab ta.

“Teise lennu eel olin juba rahulik, kuid kolmandale minnes mõtlesin, et minuga võib midagi juhtuda vaid siis, kui purilennukil tiivad ära kukuvad,” ütleb Reigo Sassiad Sakala malevast. Laura Kall Võrumaa malevast tunnustab, et kardab kõrgust: “Kõrgusekartus jäi, kuid purilennukit ma enam ei karda. Viimase lennu järel oli tunne, et lendamine sai peaaegu selgeks ja tahaksin veel taevasse alla tõusta.”

Instruktor Muni sõnul on algajatele kõige raskem see, et korraga tuleb jälgida puksiirlennukit, mõlemate lennukite kallet ja kõiki mõõteriistu.

LENDAMISE SADA SALADUST

“Pöörangute ajal tuli juhtkangi ja jalapedaali abil purilennukit täpselt mootorlennuki taga hoida. Võttis tükk aega, kuni sai selgeks, et juhtkangi tuleb sujuvalt vajutada, siis ei tee lennuk järske pöördeid. Käte ja jalgade töö tahtis samuti harjumist. Pöörangute ajal peab jalg pedaali ja käsi kangil olema ja need tuli sinna ühel ajal asetada,” meenutab Aivar Voronov ja tunnustab, et alguses oli kõigele vajalikule tähelepanu pööramine raske, sest kõik oli uudne.

Kui oled õhus puksiirlennukita, tuleb kiirusele, kõrgusele ja lennuki tasakaalule tähelepanu pöörata, sest liiga kiiresti sõitev lennuk hakkab ruttu langema, aeglaselt sõitev aga satub pöörisesse. Et noored harjuksid, ei saanudki nad esimestel ringidel kätt kuigi palju kangile panna, kuid kolmandast ringist andsid instruktorid ka noortele kangi hoida. Kõik laagrilised tegid koos instruktoriga kaheksa lendu, neist kahel viimasel oldi 600 meetri kõrgusel. Kõrgemal said instruktorid noortele rohkem trikke näidata, nagu lennukiga järsult alla- ja sama järsult ülesminekuid, samuti pöörisesse ehk üle ühe tiiva minekuid.

Hiljem selgus, et poisid pidasid pöörisesse minekut ägedaks, paljud tüdrukud aga tunnistasid, et nemad kiljusid sel ajal. Mariliis Õun siiski nautis hetki, kui lennuk läks pöörisesse. “Purilennundus on ohutu spordiala. Eelnevalt õpime ju ka katapulterumist,” lisab ta.

Ridaliis tehti maa peal n-õ kuiva trenni. Õppur oli purilennuki kabiinis, päästevarju rihmad lahti, üks käsi kangi lähedal, teine üleval. “Kui taeva all tekib ohuolukord, tuleb ühe käega kang alla vajutada, teisega lennuki kuppel pealt ära lüüa ja siis päästevarjuga välja hüpata,” selgitas Aivar Voronov. Õnneks ei

Instruktor Viktor Muni heidab purilennukile viimase pilgu, et lennuringide otsa lahti tegev Aivar Voronov saaks sisse astuda.

Purilennulaagris osalenud noorkotkad ja kodutütred purilennukit lükkamas.

tulnud Ridaliis seda ühelgi noorel tegelikkuses läbi teha.

LAAGRISSE SAID TUBLID JA TERVED

Et lendamine on kallid lõbu, siis iga soovija Kaitseliidu korraldatud laagrisse ei pääsenud. Pääsesid kodutütard ja noorkotkaste üritustest aktiivselt osa võtnud ja koolis hästi edasi jõudvad noored, kellel ka tervis igati korras. Iga noor sai laagri lõpul tunnistuse, mis tõendab, et ta on läbinud purilennuki piloteerimise tutvustuslendude tsükli kogupikkuses üks tund ja 20 minutit.

“Head noored on need, kes laagris tegid nii, nagu instruktorid neile seletasid. See näitab, et nad suudavad

kõike hästi omandada,” ütles MTÜ Ridali lennuklubi juhataja Einar Viin tunnistuste kätteandmisel. Noortega tegelnud instruktorid istuvad peagi maha ja valivad 19 laagrilisest välja kuus-seitse, kes saavad Kaitseliidu kulul lendamist jätkata.

Tänavuses laagris oli tüdrukute ülekaal: tosin neidu ja seitse noormeest. Noorkotkad on ka varem sellised laagris olnud, kuid kodutütred olid esimest korda. Noori oli Jõgeva, Lääne, Põlva, Rapla, Sakala, Tartu, Tallinna ja Võrumaa malevast. Küsimusele, kuidas möödus laagris vaba aeg, vastavad noored, et põnevalt. Neil tuli küttepuid lõhkuda, muru niita ja muudki vajalikku teha. Kiitke Kaitseliidu kõrval ka Ridali lennuklubi instruktoreid, et nad meid õpetasid ja talusid, teisi abilisi ja Kuperjanovi pataljoni kokki, lisavad noored. **KK!**

Pähni metsaõpperajale lisas põnevust kõisrada.

Kaitseliidu Võrumaa maleva lapsed Luhasoo laudteel.

Võrumaa noortelaager õpetas loodusega sõbramaks

Tekst: MARI-ANNE LEHT,
Kaitseliidu Võrumaa malev
Fotod: KAITSELIIDU VÕRUMAA MALEV

Võrumaa kodutütarde ja noorkotkaste tavapärasel maakondlikus laagris augusti viimasel nädalal Varstu vallas Riigimetsa Majandamise Keskuse Pähni loodusõppekeskuses oli põhirõhk looduse tundmaõppimisel: käidi Rõuge vallas asuvas Luhasoos, mille õpperaja keskpäigas oleval soosaarel korraldati loodusmäng, Pähnis aga läbiti metsaõpperada ja külastati metsamuuseumi.

SOOTAIMESTIK SELGEMAKS

Krissu Külaots Varstu rühmast käis Luhasoos esimest korda. “Tunne oli vägev: puhas õhk ja vaikus. Mõtlesin, et kui tulen siia jõhvikapuud toitu.”

le, kas ma ikka välja pääsen, sest rabas on ümbrus nii ühtemoodi,” rääkis ta. Priit Mattus Võru Keslinna Gümnaasiumi rühmast lisas, et Luhasoos käiguga õppis ta tundma mitmeid taimi ja kinnistus soo jaotus: “Madalsoos kasvavad madalad männid ja kased üsna tihedalt, siirdesoo on männid ja erinevad taimed, rabas ehk kõrgsoos on väikesed männid hõredalt, sest seal on paks turbasammal ja sellepärast ei saa

puud toitu.”

Luhasoo maastikukaitseala 4,5-kilomeetrilisel õpperajal paikneval soosaarel korraldas noori juhendanud Krabi põhikooli õpetaja Merike Niitmets loodusteemalise viktoriini. “Jõhvikat ja pohla tunti, samuti põdra- ja turbasammalt, kuid murakalehti, sookailu ja kukumarja teati vähem ning osa lapsi ajas ko-

guni mustika ja sinika segi,” võttis ta laste teadmised kokku.

METSAMUSEUM OOTAB POSTKAARTE

Pähni 3,3 kilomeetri pikkuse metsaõpperaja alguses tuli täita kolm ülesannet: ületada kummipaadil Pähni oja ja veidi hiljem kõisrada ning visata noolt. Kuigi õpperajal on puude ja taimede juures sildid, ei jäänud lastel nendega tutvumiseks aega, sest nad tahtsid raja ruttu läbida. Pikakannu põhikooli rühma liikmetele Ardi Kaaristole ja Alex Njazevile meeldis Pähni rada rohkem kui Luhasoo, sest raja alguses olnud tegevused lisasid põnevust.

40 aastat tagasi alustati Pähnil metsandusega seotud asjade kogumist, millest kasvas välja metsamuuseum, kus lapsed nägid muu hulgas, millist vormi on metsamehed läbi aastakümnete kandnud. Üllatas ka see, et tänavu saatsid Eesti koolilapsed muuseumile eriti palju

Soosaarel loodusteemalistele küsimustele vastamas.

metsapostkaarte. “Meile saadeti 1648 kaarti 148 koolist,” ütles Haanja-Karula puhkeala juht Tarmo Denks. Metsapostkaarte vaadetes lubas mitu noort uudistajat tuleval aastal ise ka kaardi muuseumi saata.

IGAL AASTAL UUES PAIGAS

Loomulikult tegeldi laagris nii skautlike alade kui ka spordiga: õpiti sõlmede tegemist ja salakirju, lasti õhupussi ja vibu, visati noolt ja mängiti võrkpalli, valmistati näomaske ja mängiti loovmänge. Lapsed ütlesid, et said kokku vanade sõpradega ja sõlmisid ka uusi tutvusi.

Laagri korraldajad, Võrumaa noorteinstruktorid Eve Täht ja Villu Vasilkovski selgitasid, et maakondlik laager korraldatakse igal aastal eri paigas, et lapsed näeksid uusi kohti. “Igal aastal on meil üks valdkond suurema tähelepanu all, mullu oli rõhk spordil, tänava loodusel,” lisas Täht.

Laagris osales ligi 60 noort tosinast Võrumaa koolist. Paarkümmend last jäi vihmaste ilmade tõttu tulemata. Varasematel aastatel on registreerunutest jäänud koju vaid üksikud, sest ilmad on olnud päikeselised. Tegevuste läbiviimisel olid abiks koolides töötavad noortehid ning vanemad noorkotkad Harry Härra ja Aivar Voronov. **KK!**

Võrumaa noorkotkas otsib Soosaarel loodusviktoriini küsimustele vastuseid.

Ratsutamine kohaliku hobusekasvataja juures.

Enamik laagri ettevalmistamisega tegelnud täiskasvanuid.

Kaitseliidu Lääne maleva pealik kapten Arnold Juhans kaupa pakkuvate mustlaste piiramisrõngas.

Tegemis

Mustlaslaagris kulus polnud ka ka

Tekst: KAIDI SITS, Kaitseliidu Lääne maleva noorteinstruktor

Emal puude vahel paistab maja, kust kostab valjuhääleseid kõnelusi, muusikat, tantsu ja tralli. Oled jõudnud kohale – mustlaslaadale. Külarahvas olevat olnud veidi hirmunud, kuuldes, et nende väikesesse külla tulevad mustlased. Rahunemine saabus aga õige pea, kui selgus, et tegu on vaid lastelaagriga – Läänemaa Kodutütarde ja Noorte Kotkaste mustlasteemalise laagriga.

TÄHTIS PÄEV SEE LAADAPÄEV

Täna on aga tähtis päev – laadapäev. Kutsutud on lapsevanemad, sugulased, sõbrad, tuttavad ja muidu huvilised. Laadavärvas peab oma nime külaliste lehele kirja panema. Oled üsna viimaste seas. Enne sind on sisenenud 150 uudishimulikku. Aga ei, nime kirjutamisest ei piisa. Selleks, et laadale pääseda, pead lunastama laadaraha. Kümme praaksuga kükki ja spetsiaalne laadaraha taskus.

Tee laadaplatsile on takistatud, sest vastu tormab kamp mustlasi. Noormeestel kaabud peas ja vunts juba nina all, olgugi, et kasv veel lühike-sevõitu. Üleehitud tütarlastel maani kirevad seelikud üll ja sallid õlgadel või puusal. Ja kõigil käed täis vidinaid: ehteid, puukarbikesi, savist voolitud esemeid, sepiseid. Muud ei kuule, kui osta ära ja osta ära. Ega muidu neist pääsegi, kui pead loovutama mõne laadaraha.

Paar sammukest edasi, kui su juurde kargavad mustlasnaine ja mees. Need kohe kauplema: “Tee mu naisega pilti, viis raha maksab.” Püüad neistki pääseda, aga ei, on teised kui

se rõõm

raha minutitega, kuid hju kulutada

kärbsed meepoti kallal. Mis muud, kui jälle loovutad raha. Mõned sammutad edasi tahab keegi ennustada, kaarditrikki teha, tattoosid maalida. Kuskil keldris näidatakse maailma kõige inetumat mustlasnaist – kõike mõistagi vaid raha eest. Ja siis sa ohkad, lonkides väravasse tagasi, sest taskud on juba tühjad, olgugi, et laadal oldud vaid pool tunnikest.

KÜMME PRÄÄKSUGA KÜKKI JA...

Aga sellega lugu veel ei lõpe. Väravas kümme prääksuga kükki ja kogu trall hakkab otsast peale.

Laata ilmestavad etteasted: kitarridega mustlasmuusikud mängivad lausa viis lugu, saalis näed mustlastantsu ja flamenkot, näitlejad esitavad kaks näidendit, tsirkusetrupp teeb püramiide. Sul on raske uskuda, et kogu eeskava on selgeks õpitud poolteise päevaga. Nüüd tahad lausa vabatahtlikult oma kukrut kergendada, esinejad on ju tõesti vaeva näinud, aga – taskud on jälle tühjad. Mis muud, kui väravasse, kümme prääksuga kükki ja...

Ja selline see sinu hetk oli, said veidi piiluda mustlaste elu. Muidu käid ju neist suure kaarega mööda. Aga need noored ja täiskasvanud vaid mängisid mustlasi, kusjuures see õnnestus neil suurepäraselt. Räägitakse, et mõnigi laagriline ei tulnud veel mitu päeva pärast laagrit oma osast välja: käidi mustlasseelikuga rannas, keegi kandis tööl oma puusarätikut. Alles eile nägin, et üks noortejuht kandis ikka veel laagris valmistatud jalavõru...

Läänemaa noortejuhtidel on moto: kõik, mis sa teed, peab pakkuma naudingut. Ja see laager oli nauding. Suur kummardus kõigi ees, kes aitasid seda korraldada. **KK!**

Flamenkotansijate etteaste.

Mustlasorkestri etteaste.

Tsirkusetrupi etteaste.

MÄNGUNURK

Lõbus mäng, mis pakub liikumisvõimalust ning nõuab osavust ja meeskonnatöö head sooritust. Tegu on ennekõike koostöömänguga.

SÕLM KÖIES

Osalejaid: 6–20, kui on rohkem osalejaid, võib moodustada võistkondi ja sooritada mäng võistlusena.

Abivahendid: Vaja läheb pikka köit (kui on rohkem võistkondi, siis üht köit iga võistkonna kohta).

Ettevalmistus: Mängijad seisavad rivvi ja hoiavad köiest kinni võrdsete vahedega, nii et rivi esimene hoiab ühest köie otsast, viimane teisest ja ülejäänud on ühtlaste vahedega köie pikkuse peale ära jaotatud. Reegel on, et kui kord on jaotus tehtud, siis mööda köit edasi või tagasi liikuda ei tohi.

Mängu käik: Mängijad hoiavad köiest kinni. Mängujuht annab neile ülesande teha köie keskele sõlm nii, et keegi köiest lahti ei lase. Kui on rohkem kui üks meeskond, võidab see, kes teeb köiele kõige kiiremini sõlme sisse. Ja kogu aeg tuleb järgida reeglit, et mängu vältel tuleb kõigil rangelt köiest – ja mitte niisama lihtsalt köiest, vaid selle kindlast, mängu alguses määratud kohast – kinni hoida.

Kui köis on pikk ja osalejaid rohkem, võib köiele ka mitu sõlme sisse teha.

Lõbusat mängimist!

Mäng on võetud Maria Tammingu noortemagistritöö kavandist “Õpime läbi mängu”.

VIKTORIIN: VIIS KÜSIMUST

1. Selle aasta 12. oktoobril möödus 40 aastat Eesti Televisiooni ühe legendaarse saatesarja avasaatest. Saatesarja vaatajarekord on tänini ületamata. Ekraanil astusid üles Uno Loop, Helgi Sallo, Jaak Joala, Heidi Tamme jpt. Laupäevaõhtuti, mil see saade ekraanil oli, olevat ka linn tühjemaks jäänud. Võiks öelda, et küsitav saade oli 20. sajandil Vabadussõja ja laulva revolutsiooni kõrval kolmas eestlasi ühendav asi. Mis saatest on jutt? Pildil on selle populaarse saate juht. Kes?

2. Pildil on ühe eesti kirjaniku (1904–1963) Pärnus asuv monument. Selle kirjanik sündis Pärnus tööliperekonnas ja tööliiskonna agulielust räägib ka tema 1927. aastal ilmunud esikromaan, millest sai ühtlasi tema läbilöögiromaan. Ta õppis aastatel 1926–1929 Tartu Ülikoolis majandus- ja 1931–1935 arsiteadust. Oli Eesti Kirjanikkude Liidu liige 1928. aastast, 1939 valiti selle esimeheks. Pärast 1940. aasta juunisündmusi asus okupatsioonivõimude teenistusse, mh oli 1950–1958 Eesti NSV Ülemnõukogu presiidiumi esimees ja NSVL Ülemnõukogu presiidiumi esimehe asetäitja. Kes oli see kirjanik?

3. Pildil olevast hetkest möödus käesoleva aasta 17. septembril 30 aastat. Pildil on tollaegsed Iisraeli, Egiptuse ja USA riigipead Anwar al-Sadat, Menachem Begin ja Jimmy Carter. Need kolm riigipead on just alla kirjutanud ühele tähtsale rahulepingule. Eriti tähtis oli see rahuleping Egiptusele, kuigi kutsus esile umbes kolmandiku egiptlaste (peamiselt kommunistide ja islamiäärmuslaste) meelepanu. Kuid just kõnealune leping pani aluse Egiptuse majanduse tõusule ja viis riigi kujunemisele turismimaaks. Mis nime all on saanud see rahuleping tuntuks?

4. Romaani “Nimed marmortahvilil” autor Albert Kivikas on olnud kaks aastat ja 13 päeva ka ühe ajalehe peatoimetaja. Küsitav ajaleht oli omal ajal Eestis kõige loetavam, kuid ajalukku on see leht läinud pigem kurikuulsana. Miks? Mis nime kandis see ajaleht? Pildil on üks selle lehe kolmandal ilmumisaastal ilmunud numbrilise esikülje ilma päiseta.

5. Pildil olevat isikut (1892–1968) võib pidada enamiku praeguste matemaatikaõpetajate õpetajaks, õpetaja õpetajaks või isegi õpetaja õpetaja õpetajaks. Ta sündis Pindi mõisas, lõpetas 1913. aastal Tartu Ülikooli ja temast sai esimese eestlasena teaduskraadiga matemaatik. Teda peetakse matemaatika didaktika rajajaks Eestis. 1920.–1930. aastatel sai tuntuks kui algkoolide matemaatikaprogrammi reformija. Oli Eesti Matemaatika Seltsi üks asutajatest ja esimene president. Tema õpilased meenutavad humoorikalt oma õpetaja ühte kiiksu – tahvil puhastamise rituaali –, mis võttis vahel aega peaaegu 15 minutit. Tema pojapoeg on tuntud Eesti farmakoloog. Kes on pildil?

KÜSIMUSED KOOSTAS ÜLIÕPILASTE MÄLUMÄNGU KLUBI

VASTUSED

1. Ülipopulaarne telesaad “Horoskoop”, mille juht oli Andres Vihter. 2. August Jakobson, tema esikromaan oli “Vaeste-Patuste alev”. 3. Camp Davidi rahuleping (see rahuleping lõpetas aastaid kestnud Egiptuse ja Iisraeli konflikt ning selle alusel sai Egiptus tagasi Sinaai poolsaare, mis on praeguseks saanud eestlaste hulgas populaarseks kuu-ortopiidikonnaks). 4. Eesti Sõna (ajaleht oli Teise maailmasõja päevil Saksa okupatsiooni aegse Eesti omavalitsuse häälkandja). 5. Gerhard Rägo.

Mitme riigi mereväes ohvitseri madalaim auaste	Rallisõitja	PAVLOV		Suurtükimürsk		Mehe-nimi	Absorbeerumine											
Järjest. tähed			Õmblusmaterjal Feodaal Aasias															
Prantsuse moekunstnik																		
Linnake Musta mere ääres						Inglise k. eessõna												
<i>Ruma</i>		Indiaanlased Riik Euroopas																
Oh'i semu			Umbmääras vanuses EW riigimees															
Naise-nimi						Mõtte-tera		Nano-sekund	Akvaariumikala	<i>Ruma</i>	Ülesvõtte-aparaat	PACINO	Tähe-süsteem	Sõja-väeline auaste				
Loomade ühiselu vorm											Laulja							
Korvpallur											Hüüe metsas							
Kõrgkool (endise nimega)				Meeleline Kummitus														
Ühes. tähed		Vee-sõiduk Radoon						Keha osa Brasiilia vutimees					Rooma 501 Küla Rakke vallas					
Tagaja						Järellide Endine meeste-ajakiri				Mehe-nimi Nii-ütelda								
ARRO																		
Noot		Küünthe hooldus CIA eesti k.				Lukufirma								Asesõna F-1 legend				
Mitte kunagi			Järjest. tähed Hõbe					CAPONE Uushõbe			Soome rallimees Osmium							
<i>Ruma</i>		Sularaha-seis							Molübdeen Ühes. tähed			Naise-nimi Õnne tn. elanik						
Muistend								Õhukesed tükid										Relv (kõnek.)
Ajakiri Sügisrõom on ristsõnahuvilisele kui päikesekiir vihmasel päeval. Sügisrõomu kaante vahel on kogutud nii naljakaid kui ka asjalikke ristsõnu sügisestel teemadel. Näiteks "Seenesegadik", "Talu võti", "Kaanporknad", "Ristsõnasalat", "Müko-ristsõna", "Numbrikõrvits" jpm.																		
Tänav Tallinnas										Tasku-kohane 100 vene k.								
<i>Ruma</i>								Takso-firma Ühes. tähed						Asesõna				
liti vend													Tina					
Püstolkuulipilduja																		

RAVIMTAIMED

Tekst: REIN SANDER, bioloog, Kubja ürditalu peremees

PIHLAKAS

Pihlamarjade mõrkjat maitset tunneme kõik. Kui aga linnud marjad puusse jätvavad, nii et esimesed öökülmad neid veidi näpistada jõuavad, muutub pihlakate maitse paremaks, sest neis väheneb õunhappe ja mõrumaitsete parkainete hulk. Selliste marjadega metsas nälga ei sure. Pikemalt laagris olles võib pihlamarju päev või paar külmades vees leotada. Hea on päevas korra vett vahetada, veel parem leotada marju väga nõrgas soolvees ja pärast puhtas vees loputada. Marju võib ka süte paistel küpsetada või purustatult pudru sisse segada.

Nii toorest kui ka kuivatatud pihlakamarjast saab hea värskendava tee, mille puhul ei häiri ka natuke mõrkjas maitse. Marjad võib eelnevalt puruks muljuda (kuivatatud marju peab lausa purustama), siis kulub keetmisele ainult mõni minut, kuid lühikesel keetmisel säilib rohkem C-vitamiini. Enne kurnamist laseme teel veel natuke aega soojas (lõkke paistel, sooja pluusi sees, kinnastes) tõmmata. Ja muidugi võime lisada teisi kättepuutuvaid teetaimi: liivateed, metsmaasikalehti, pohlavarsi, vaarikavõrseid või -lehti.

SOOPIHL

Madalsooservades ja kraavipervedel kasvab taim, mis on nime saanud oma natuke pihlakat meenutavate lehtede järgi. Lehed on muidugi ainult taimel ladvaosas, pliiatsijämedune pruunikas vars sambla sees võib olla isegi meetripikkune. Lisaks on taimel ilus tumepunane õis (need on küll värvunud tupplehed, mis silma paistavad, kroonlehed on neist palju lühemad).

Soopihl on hea vahend igasuguste liigesevalude vastu. Teed keedetakse nii värskest kui kuivatatud varrest, aga ka lehtedest. Rännakul on hea teada, et soopihla lehti võib õhtul panna sokkide sisse. Selline mähis soodustab pisikeste haavakeste ja ärahõõrdunud kohtade paranemist ning mõjub üldse hästi väsinud jalgadele. Värsketest, natuke mahlale hõõrutud lehtedest mähise võib aga õöseks teha ka valutavale randmele või põlvele.

Soopihla lehtedest saame ka tavalist joogiteed, kõlbavad ka juba kolletuma hakkavad lehed. Hambavalu ja igemepõletiku puhul keedame suu loputamiseks kangema tee ja laseme sel enne tarvitamist natuke jahtuda.

Soopihla vars on aga nii sitke, et seda kõlbab kasutada nõõri asemel.

SUMMARY

RESERVIST WHO PARTICIPATED IN THE TRAINING WANTS TO RETURN

2nd Lieutenant Rodion Sorokin studied the factors influencing the participation in the training meeting of reservists for his thesis of Estonian National Defence College. The query being a basis of the study was replied by 103 reservists. It became evident that the participation in the training is encouraged by the quality of training, competence of instructors, understanding attitude of the family and personal motivation. The discouraging factors are insufficient compensation for employment leave, shortcoming of equipment and insufficient recognition. In order to make the training more efficient, more attention should be paid to cooperation and practical part of training should be increased. Pp. 9-11.

JOURNEY OF ESTRIF-4 TO THE SPHERE OF RESPONSIBILITY IN KOSOVO

2nd Lieutenant Juhan Aus and Junior Sergeant Jaanus Tallo, members of ESTRIF-4 give a review of the pre-mission training of the unit and about the first month of service in Kosovo. The unit compiled with difficulties started a six-months-training on the 11th of February. As the members had different preparations, the training of single fighter and further English training had to be contributed to. Intensity of the training kept increasing but the participants got used to the speed surprisingly fast. Training cycle was finished by complex exercise. There were situations produced where the members of the unit could apply and practice the situations that may occur at the mission. Before the journey to the sphere of responsibility a two-week-training in Denmark had to be participated in because the service in Kosovo is done in the staff of Danish battalion. The first month in the sphere of responsibility with complicated ethnic composition was luckily quiet. Pp. 12-14.

SURVIVAL COURSE OF TARTU UNIT OF KAITSELIIT IN NURSIPALU

Aira Suvi, member of Naiskodukaitse gives a review of the survival course of Tartu unit of Kaitseliit organized in Nursipalu where the survival in town conditions was practiced. The course was participated by 12 members of Kaitseliit and four members of Naiskodukaitse. The purpose of the training was to give knowledge and skills of the survival in town conditions. So-called survival training in town conditions was the third part of the survival course and it was preceded by the survival course in the forest in summer and survival course in the forest in winter. It is important to clean the ruin of the building so that it would be possible to sleep, eat and wash there. Thus the training included cleaning and building and repair works by available means. Morning of the third day was enlivened by the task of running away from the tracer with a dog so that the dog would lose the trace. Most of the participants managed the task. Pp. 22-23.

Typhooni tooted on rohkem kui 60% NATO jõudude eelistatud valik ohutuse tagamiseks vees ja militaareesmärkidel sukeldumisel. Peaaegu 60-aastase kogemusega Typhoon on saavutanud kadestamisväärse maine, pakkudes eranditult kõrgekvaliteetseid meretooteid. Selle firma maailma esimeste toodete muljetavaldavasse nimekirja kuuluvad:

1950 – esimesed Suurbritannias toodetud veeülikonnad,

1970 – esimesed kolmekihilised lamineeritud veeülikonnad, mille valmistamiseks kasutatakse materjali Nylon 6.6 (see on tänaseni üks parimaid veeülikondade materjale),

1990 – esimesed *Clo-TeX*-tooted, kusjuures see materjal on veeülikondade mugavuse ja kasutatavuse tagamisel revolutsioonilise tähtsusega,

2000 – esimene elektriliselt iseparanevast intelligentsest materjalist alusülikond, mis sai aastatuhande auhinna.

Meie tootearendus jätkub, sest otsime pidevalt uusi materjale ja tootmismeetodeid.

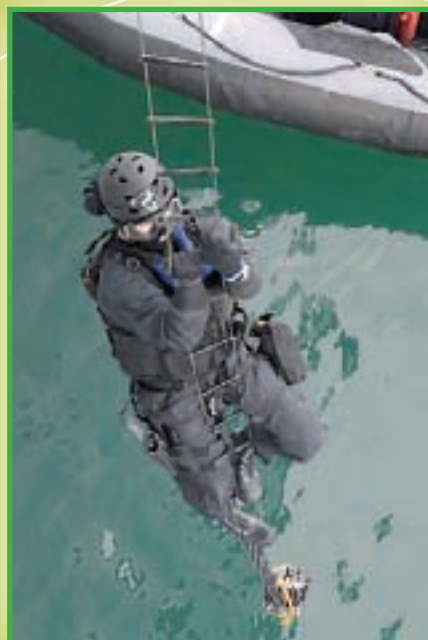
Typhoon pakub valikut militaartoodetel paljudele erinevatele kasutajatele kogu maailmas, sealhulgas eliitvägedele. Kasutades oma kogemust, mis teeb meist maailma suurima ja vanima tootja, saame pakkuda laia valikut nii standardseid kui ka kasutajate vajaduste kohaselt valmistatud tooteid. Meie ulatuslik tootevalik vastab täies mahus ISO 9001 standardile. Võite olla kindlad, et meie tooted on kooskõlas kõige rangemate nõuetega.

Typhooni eksperdid on valmis arutama teiega läbi üskkõik kui unikaalseid vajadusi ja seda täiesti konfidentsiaalselt, olgu siis sooviks lisada toodetele teie logo, luua magnetvälju blokeeriv ülikond või valmistada midagi unikaalset, mille omadused on teada ainult teile. Igal juhul saab Typhoon teid aidata.

www.typhoon-int.co.uk

Baltic Armaments Co. Ltd
Address: Veerenni 56 - 21, 11313 Tallinn
Telefon ja faks: 646 0113
E-post: irifle@rifle.ee

Koduleht: www.rifle.ee

EESTI KAITSEVÄE
VÄRBAMISKESKUS

TULE TEENISTUSSE KAITSEVÄKKE!

VAATA LISAKS PORTAALIST <http://vk.kra.ee>

TALLINNAS Narva mnt 1, Postimaja II korrus, tel 717 0800

TARTUS Puiestee 114c, tel 717 0828

Küsi lisainfot vkinfo@kra.ee